

Amnesty NR 4 2021 press

Sonja Grojsman har startat podden "Hej! Du är en utländsk agent".

UTLÄNDSKA AGENTER

I Ryssland stämplas allt fler organisationer, redaktioner och journalister som "utländska agenter". Sonja Grojsman har arbetat på tre stämplade redaktioner.

SIDAN 26

Mord med straffrihet

Enligt RSF, Reportrar utan gränser årliga sammanställning har antalet dödade journalister de senaste åren legat runt 50 döda. RSF konstaterar att andelen journalister som dödas i länder som inte är krigszoner drastiskt har ökat. År 2020 var 68 procent av dödsfallen i länder som inte är drabbade av krig och Mexiko toppade listan (åtta döda journalister), följt av Indien (fyra), Filippinerna (tre) och Honduras (tre).

Journalister kan dö av oavsiktliga orsaker, till exempel om de blir träffade under bevakning av krig eller oroligheter, men RSF varnar för en oroväckande tendens. År 2019 dödade 69 procent av journalisterna när de var måltavla. År 2020 hade den siffran stigit till 84 procent.

Enligt Committee to Protect Journalists, CPJ, har 81 procent av avsiktliga mord på journalister de senaste tio åren passerat utan att någon har ställts inför rätta.

Den 20 november skedde det senaste mordet på en journalist. *Abdiaziz Mohamud Guled*, som arbetade för Radio Mogadishu, dödade i Somalias huvudstad av en självmordsbombare när han var på restaurangbesök. Den militanta islamistgruppen al-Shabab tog på sig mordet.

Vissa mord får stor uppmärksamhet som när den saudiske journalisten *Jamal Khashoggi* styckmördades inne på Saudiarabiens konsulat i Is-

ULF B
ANDERSSON

Chefredaktör

FOTO: SANDRA JOHNSON

tanbul den 2 oktober 2018. Eller när 32 journalister var bland de 58 personer som mördades i ett bakhåll på Mindanao i södra Filippinerna den 23 november 2009. Mördarna kom från en inflytelserik politisk klan i området.

Mordet på *Anna Politkovskaja* utanför hennes hem i Moskva den 7 oktober 2006 blev en kuslig påminnelse om riskerna med att rapportera kritiskt i Ryssland om den då förödande konflikten i Tjetjenien.

Protesterna efter mordet i februari 2018 på den slovakiske undersökande journalisten *Ján Kuciak* och hans fästmo *Martina Kušnírová* tvingade fram regeringens avgång men den rättsliga processen har kritiserats. Efter att *Daphne Caruana Galizia* i Malta sprängts till döds av en bilbomb den 16 oktober 2017 avgick premiärministern och jakten på anstiftarna av mordet fortsätter.

Att de modiga journalisterna *Maria Ressa*, grundare av Rappler i Filippinerna, och *Dmitrij Muratov*, chefredaktör på ryska *Novaja Gazeta*, den 10 december ska motta Nobels fredspris i Oslo är ett viktigt stöd för en modig oberoende journalistik. Den folktribunal i Haag, som vi berättar om i detta nummer, kan spela en roll för att i offentligheten lyfta fram de som under straffrihet låter mördas journalister.

AMNESTY PRESS är ett forum för information och diskussion kring mänskliga rättigheter samt de områden som faller inom ramen för Amnestys globala och övergripande prioriteringar. Amnesty Press leds av en självständig redaktör som också är ansvarig utgivare. Artiklar representerar inte nödvändigtvis Amnestys åsikter. Det gäller även annonsmaterial, till exempel bilagor. Amnesty Press utges av Amnesty International, svenska sektionen.

REDAKTION: Ulf B Andersson, redaktör, ansvarig utgivare. Malin Engman (layout), Lisa Olsson (sociala medier). GRAFISK FORM/AD: A4/Lotta Lundin. REPRO: A4/Lotta Lundin. ADDRESS: Box 4719, 116 92 Stockholm. TELEFON: 08-729 02 00, fax: 08-729 02 01. E-POST: ap@amnesty.se HEMSIDA: amnestypress.se SVENSKA SEKTIONEN: Plusgiro 900072-0, bankgiro 900-0720.

PRENUMERATION: 200 kr. TRYCKERI: V-TAB AB, Vimmerby, 2021. PRESSLÄGGNING: 22 november 2021. Ut kommer med fyra nummer 2021. MANUSSTOPP: 1/2022: 24 januari 2022. HOS LÄSARNA: 25 februari 2022. ISSN: 0284-7108. Detta nummer trycks i 85 065 exemplar. ANNONSER: annonser@amnesty.se OMSLAG: Tima Baldin

MOTSTÅNDET. I Myanmar fortsätter protesterna mot militärens kupp den 1 februari. Här en manifestation i Yangon 27 april. FOTO: AP/TT

JAKTEN PÅ AGENTER

26 Vi möter journalister och redaktioner som av myndigheterna stämpas som "utländska agenter" i ett Ryssland där yttrandefriheten krymper.

BESVIKELSE I TANZANIA

36 I Tanzania har de massiva hatkampanjerna mot hbtqi-personer upphört men besvikelsen är stor över den nya presidenten Samia Suluhu.

KAMP MOT STRAFFRIHET

40 I Haag öppnades den 2 november en tribunal för att bekämpa straffriheten för de som mördar journalister.

DESSUTOM

6

GODA NYHETER

Det blev friande domar efter Pride i Ankara.

24

NU

Kritiken växer mot Qatar inför fotbolls-VM.

42

SÅ GICK DET SEN

Nej till ny abortlag i Slovakien.

FOTO: STEFAN BERG

ÖVER BRON. Marisol på utflykt i Köpenhamn.

FREDRIKS RESA TILL MARISOL

44 Fredrik Ekelund/Marisol kom ut som transvestit vid 64 års ålder. Nu skildras det i filmen "Marisol".

”INTE EN TILL”

DEN 6-7 NOVEMBER DEMONSTRERADE tusentals människor runt om i polska städer i ”En marsch för Iza” med krav på att inte en kvinna till ska dö på grund av abortlagstiftningen i Polen. I Warszawa bar många porträtt av 30-åriga Iza.

Hon dog i september i staden Pszczyna i södra Polen när läkarna väntade på att det ofödda barnets hjärta skulle sluta slå. Iza fick blodförgiftning och dog innan kejsarsnitt hann genomföras. När nyheten kom ut i slutet av oktober ledde det till omfattande protester då medicinska experter ansåg att Izas liv kunde ha räddats om läkarna inte hade väntat med att göra abort.

I november 2020 slog Konstitutionsdomstolen i Polen fast att abort av foster med skador är förbjudet och i januari 2021 infördes den nya lagen.

– Det är en tragedi för kvinnans familj men även för alla oss gynekologer. Vi gynekologer är rädda för hur ändringarna i lagstiftningen implementeras. Vi är rädda att polisen ska knacka på våra dörrar och säga att vi är mördare, sade gynekologen *Maciej Socha* till SVT.

Det styrande partiet Lag och rättvisa förnekade att Iza dog på grund av de nya abortreglerna, utan skyllde på att läkarna gjorde fel. Abort är i Polen tillåtet om den gravidas liv är i fara.

ULF B ANDERSSON
FOTO: ZUMA PRESS/TT

AKADEMIKER BENÅDAD

INDONESIEN. Universitetslektorn **Saiful Mahdi** benådades den 12 oktober av Indonesiens president **Joko Widodo**. Saiful Mahdi, som undervisar i statistik vid Syiah Kuala-universitetet i Banda Aceh, hade i april 2020 i en sluten WhatsApp-grupp uttryckt synpunkter på rekryteringspolicyn vid arbetsplatsen.

Universitetsdekanen anmälde Saiful Mahdi till polisen och han ställdes inför rätta för brott mot "Electronic Information and Transactions Law", en lag som Amnesty anser begränsar yttrandefriheten. Saiful Mahdi dömdes till tre års fängelse och böter och sedan högsta domstolen fastställt straffet den 2 september fördes han till fängelse.

Den 13 oktober frigavs han efter amnestin och åtalspunkterna lades ned. Inbetalda böter ska återbetalas. Amnesty International, som utfärdat blixttaktioner för Saiful Mahdi, anser att domen mot honom visar att lagen nu måste ses över. Hans fru, **Dian Rubiyanti**, påpekade att amnesti också borde ges till andra som har dömts enligt samma lag. Hon tackade också de nationella och internationella organisationer som stått vid hennes mans sida sedan han polisanmälades. ■■■

FOTO: CIVICUS
Saiful Mahdi

SAMVETSFÄNGE SKICKAD I EXIL

KUBA. Den kubanske konstnären **Hamlet Lavastida** frigavs den 25 september efter att ha suttit fängslad sedan 26 juni. Tillsammans med sin fru, författaren **Katherine Bisquet**, skickades han till Polen, rapporterar ArtNews. Exilen uppges ha varit ett villkor från de kubanska myndigheterna för frigivningen.

Amnesty har betraktat Hamlet Lavastida som samvetssfänge sedan han greps efter att ha återvänt från konststudier i Berlin.

Den 19 augusti uppmanade Amnesty de kubanska myndigheterna att frige dem som hade fängslats efter protesterna i Kuba den 11 juli och kritiserade inskränkningarna i yttrandefriheten. ■■■

FRIKÄNDA. Efter två och ett halvt års väntan ställdes 19 personer inför rätta den 8 oktober. Rättegången slutade med att alla frikändes.
FOTO: AMNESTY

Frikända efter Pride

TURKIET. Den 8 oktober ställdes 18 studenter och en lärare vid METU-universitetet i huvudstaden Ankara inför rätta. De 19 åtalade greps den 10 maj 2019 när de deltog i en fredlig sittdemonstration i protest mot att den årliga Prideparaden på campus hade förbjudits.

Under åtta år hade föreningen "METU LGBTI+ Solidarity Group" kunnat arrangera ett årligt Pride vid Middle East Technical University men provinsregeringen i Ankara hade förbjudits samtliga hbtqi-arangemang i huvudstadsområdet. Trots att en förvaltningsdomstol i Ankara upphävde förbudet stoppades försöket

till Pridefirande i maj 2019 och polisen använde pepparsprej och gummikulor.

De 19 personer som nu stod inför rätta två och ett halvt år senare anklagades för att ha deltagit i en olaglig protest och för att ha vägrat att följa order om skingring. De hotades av tre års fängelse. Fallet vid METU har fått en stor internationell uppmärksamhet. Amnesty International lyfte fram fallet i "Write for Rights" ("Skriv för frihet" i Sverige) förra året och över 445 000 personer runt om i världen skrev under.

Enligt webbtidningen *Bianet* var det många som var närvarande i rättsalen i Ankara den 8 oktober. Här fanns hbtqi-

organisationer som KAOS GL, liksom representanter från ambassader för Belgien, Danmark, Frankrike, Nederländerna, Norge, Schweiz, USA och EU:s Turkietdelegation. Även parlamentsledamöter från HDP och arbetarpartiet TİP var på plats.

Förhandlingen inleddes med att försvarsadvokaten *Öykü Didem Aydın* fick gehör från domaren för kravet att alla poliser, i uniform eller civilklädda, skulle lämna rättsalen.

– Det var poliserna som störde den allmänna ordningen och ockuperade campus, sade hon i sin plädering. Poliser attackerade Prideparaden som skulle vara en fest. Och poliser

kunde höras säga "vi är emot er existens".

Domstolen konstaterade sedan att alla åtalade skulle frikännas då brottet de anklagades för inte hade begåtts.

– Dagens beslut om ett frikännande är en seger men den utdragna rättsliga striden borde aldrig ha behövt äga rum, sade *Massimo Moratti*, Amnesty Internationals Europachef, i en kommentar. Idag tillåter vi oss att fira, men imorgon fortsätter vi vår kamp för att stoppa Turkiets attacker mot mänskliga rättigheter. Vi kommer att fördubbla våra ansträngningar för att skydda yttrande- och mötesfrihet.

ULF B ANDERSSON

ABORT BLIR LAGLIGT

BENIN. Den 20 oktober blev Benin det första landet i Västafrika där abort blir lagligt sedan en majoritet i parlamentet röstat ja. Lagen ska nu bekräftas av landets konstitutionsdomstol innan den träder i kraft. I praktiken blir det nu den gravida som fram till vecka 12 kommer kunna välja att göra abort.

Kyrkor i Benin motsätter sig dock den nya lagen och väntas försöka stoppa den. Hälsovårdsminister **Benjamin Hounkpatin** pekade på att omkring 20 procent av mödradödligheten i Benin tillskrivs osäkra aborter och sade att "detta är en hälsovårdsåtgärd som syftar till att rädda liv".

Tidigare har abort tillåtits i Benin om kvinnans liv är i fara eller om graviditeten är resultat av våldtäkt eller incest. ■■■

"FÖRSVUNNEN" FANNS I FÄNGELSE

TURKIET. Den 29 december 2020 försvann **Hüseyin Galip Küçüközyiğit**. Han hade tidigare arbetat på premiärministerns kansli men fick sparken efter kuppforsöket 2016. Amnesty utfärdade en blixttaktion den 1 februari. Den 13 september fick Hüseyin Galip Küçüközyiğits mamma ett telefonsamtal där det meddelades att han satt i Sincan-fängelset.

Hans dotter, **Nursena Küçüközyiğit**, sade till Amnesty att hon är lättad över att fadern är i livet och tackade "från djupet av sitt hjärta" för allt stöd från Amnesty. ■■■

Tack Amnesty."

Demokratiaktivisten **Oumar Sylla** (alias **Foniké Mengué**) fängslades den 29 september 2020. Efter kuppen i Guinea blev han frigiven den 7 september och tackade Amnesty för allt stöd.

FRIGIVNINGAR. Anhöriga väntar 19 oktober utanför Insein-fängelset i Yangon (Rangoon) på frigivningar av fångar. Juntaledaren, general Min Aung Hlaing, hade meddelat att 5 000 fångar skulle frigges. Det var oklart hur många som verkligen frigavs och 110 personer greps på nytt.

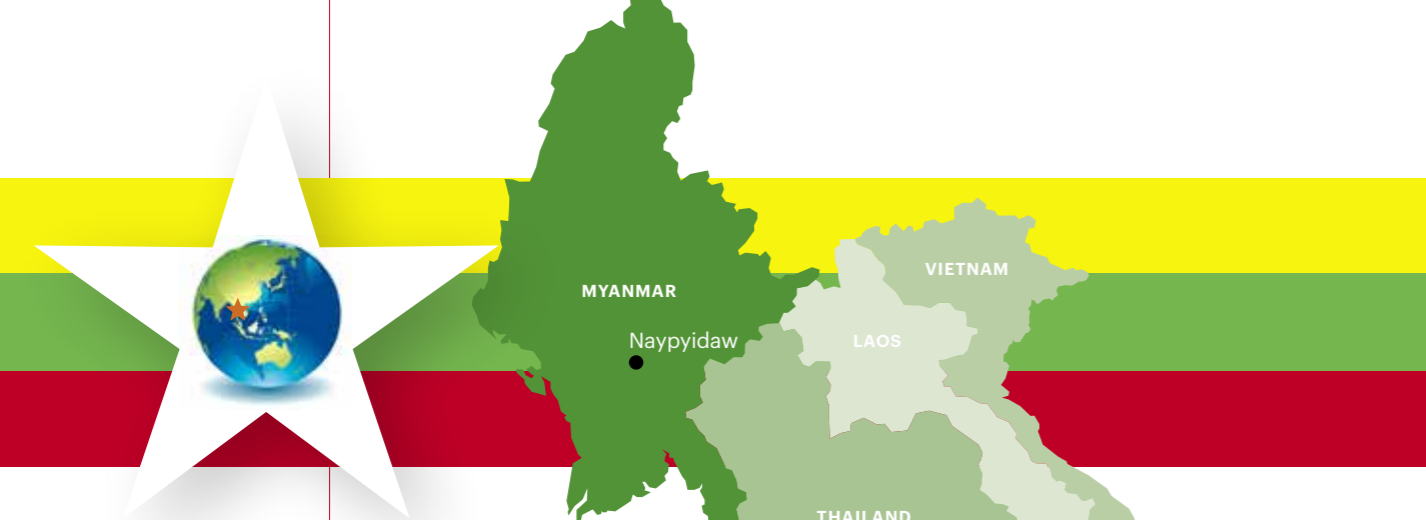

Tio månader efter militärkuppen i Myanmar lever fortfarande folkets motstånd, trots att över 1 200 människor har dödats. Landet är nu på väg mot total kollaps.

TEXT: AXEL KRONHOLM

I JUNTANS

GREPP

MYANMAR

HUVUDSTAD:
Naypyidaw

POLITIK: Självständigt från Storbritannien 1948 under namnet Burma. Militären tog makten 1962 och BSSP, Burmas socialistiska programparti, blev enda tillåtna parti. Efter omfattande protester för demokrati 1988 hölls val 1990. NLD, Nationella demokratiförbundet, vann en storseger men militären vägrade erkänna resultatet och NLD:s ledare Aung San Suu Kyi sattes i husarrest. I november 2015 hölls fria val och NLD vann. Den 1 februari 2021 tog militären makten igen.

YTA: 676 578 km²
(Sverige: 449 964 km²).
BEFOLKNING: 53,6 miljoner.

ZOOMINTERVJU. Kyaw Moe Tun är Myanmar's FN-ambassadör, utsedd av Aung San Suu Kyis regering.

När Kyaw Moe Tun morgonen den 26 februari satte sig i sin diplomatskyttade bil, på väg mot FN-skrapan i New York, visste varken hans fru eller medarbetare vad han hade planerat. Sedan militären i Myanmar gripit makten i en kupp den 1 februari och fängslat de demokratiskt valda ledarna hade den burmesiske FN-ambassadören grubblat över hur han skulle agera. En sak var klar: han tänkte inte stödja juntan.

– Jag var väldigt besviken och arg. Anledningen de uppgav, att det skulle ha förekommit valfusk, var löjlig. Jag var själv inblandad i valförberedelserna. När kuppen

var ett faktum började jag fundera på vad jag kunde göra för att få maximal effekt, berättar Kyaw Moe Tun för Amnesty Press i en intervju över Zoom. Gentemot militärregimen hemma i huvudstaden Naypyidaw upprätthöll ambassadören en fasad och lät generalerna tro att han stod på deras sida. Han fortsatte arbeta som vanligt och inför mötet i FN:s generalförsamling skickade han hem påhittade talepunkter till utrikesministeriet. Samtidigt förde han i hemlighet samtal med de avsatta, folkvalda, parlamentarikerna och förberedde ett eget tal.

– I bilen på väg till FN berättade jag för min kollega på att jag inte tänkte läsa upp militärens tal utan att jag hade något annat att säga. Han log och sade att han var stolt över mig, säger Kyaw Moe Tun.

När han vid 10-tiden den 26 februari fick ordet inne i FN:s generalförsamling låg pappren med talet som militären godkänt kvar i bilens baksäte, och Kyaw Moe Tun tog till orda:

– Vi vädjar till FN, FN:s säkerhetsråd och det internationella samfund som strävar efter att bygga ett fredligt och civiliserat globalt samhälle, att använda alla tillgängliga medel för att agera mot Myanmar's militär och erbjuda skydd och säkerhet för

APPLÅDERAD. Myanmar's FN-ambassadör Kyaw Moe Tun fick applåder när han i FN:s generalförsamling tog avstånd från kuppen. FOTO: UNTV/ AP/TT

”I bilen på väg till FN berättade jag för min kollega på att jag inte tänkte läsa upp militärens tal utan att jag hade något annat att säga.

befolkningen, sade han, samtidigt som rösten började spricka.

Mot slutet av talet bytte han till burmesiska, höll upp tre fingrar i den protestgest som anammats av demonstranterna, och sade ”revolutionen måste lyckas”. Talet fick spontana applåder av andra länder i generalförsamlingen, och kort därefter lämnade Kyaw Moe Tun salen, gick in på toaletten och sköljde ansiktet med kallt vatten.

– Det var väldigt många känslor. Jag tänkte på min egen framtid och på alla svå-

righeter och utmaningar som nu väntade, men jag var också nöjd över att jag klarat av att göra det jag gjorde, säger han.

När Kyaw Moe Tun höll sitt tal i februari fanns ännu inom proteströrelsen i Myanmar en förhoppning om att omvärlden skulle komma till undsättning. Demonstranter höll upp plakater på vilka det stod ”R2P”, med hänvisning till den folkrättsliga principen om världssamfundets ”skyldighet att skydda” civilbefolkningar från övergrepp. Men månaderna

+ TRE FINGRAR

PROTESTTECKNET med tre fingrar dök första gången upp i Thailand vid protester mot militärkuppen 2014. I Myanmar blev det en vanlig gest efter kuppen 1 februari. De tre fingrarna som protest mot förtryck kommer från filmerna ”The Hunger Games”.

ANFALLEN STAD. Hus står i brand i staden Thantlang i Chin-staten efter attacker från armén den 29 oktober. 190 byggnader ska enligt Chin Human Rights Organization ha förstörts.

KUPPEN I SIFFROR

1 233
DÖDADE CIVILA

9 626
GRIPNA

7 032
I FÄNGELSE*

3
MILJONER MÄNNISKOR I BEHOV AV HUMANITÄR HJÄLP

1,2
MILJONER JOBB FÖRLORADE

50
PROCENTS MINSKNING AV VALUTANS VÄRDE

Källa: ILO, AAPP
(3 nov 2021, *25 oktober)

gick och militären behöll makten medan antalet dödade civila steg.

I början av november hade drygt 1 230 civila dödats och över 7 000 personer satt fängslade. Trots riktade sanktioner från EU, Storbritannien, USA och Kanada styr juntan fortfarande. Kyaw Moe Tun är besviken:

– Jag ska vara helt uppriktig: FN har inte levt upp till sitt ansvar. Det tog mer än tre månader för generalförsamlingen att anta en resolution om Myanmar, och när det skedde var den rejält urvattnad. Vi är tacksamma för de medlemmar i säkerhetsrådet som försökt stoppa kuppen, men vi konstaterar samtidigt att vissa permanenta medlemmar anser att detta är en intern angelägenhet.

brist på starkare stöd från omvärlden valde till slut National Unity Government (NUG), den underjordiska skuggregering som upprättats av de avsatta folkvalda parlamentarikerna och som Kyaw Moe Tun numera företräder, att den 7 september uppmana till uppror mot juntan, i ett ”folkets försvarskrig”, över hela landet.

I dag finns omkring 250 grupper runtom i Myanmar som utför väpnade attacker på militärregimen. Det rör sig om allt från mindre motståndsceller med några få medlemmar till större, relativt välorganiserade miliser med moderna skjutvapen. Enligt NUG dödade dessa styrkor, tillsammans med etniska väpnade grupperingar, över 1 700 regimsoldater under sommaren. Dessa

miliser har även attackerat infrastruktur, bland annat har ett hundratal mobilmaster saboterats.

Svaret från militären har inte sällan varit förödande. Sedan februari har juntan genomfört flygangrepp mot byar, massmordbränder, begränsat tillträdet för medicinsk och humanitär hjälp samt använt sexuellt våld mot civilbefolkningen, skriver FN:s särskilda rapportör för mänskliga rättigheter i Myanmar, *Thomas Andrews*, i en rapport till FN den 2 september.

Bara i den västra delstaten Chin, som gränsar till Indien, har över 70 000 människor tvingats på flykt från militärens attacker. Enligt lokala människorättsorganisationer har uppemot 150 civila dödats sedan kuppen och hela städer tömts på folk där militären ryckt fram i jakt på motståndsmiliser. Enligt Thomas Andrews finns det trovärdiga rapporter om att juntan ska ha använt civila som mänskliga sköldar under ett anfall mot en stad i Chin-staten.

en ny rapport från International Crisis Group den 20 oktober; *”The Deadly Stalemate in Post-coup Myanmar”*, bedömer man att striderna mellan motståndsgupper och militären kommer att fortsätta under många månader, och varnar för ett farligt ”dödläge”. Detta samtidigt som landets ekonomi är i fritt fall och fattigdom och hunger ökar.

R2P

ÅR 2005 antog FN:s generalförsamling enhälligt en princip om ”The Responsibility to Protect”, R2P.

Alla stater har en skyldighet att skydda sin egen befolkning och världssamfundet ska kunna ingripa när människor utsätts för folkmord eller andra allvarliga övergrepp. FN:s säkerhetsråd är enligt principen den enda instans som har rätt att fatta beslut om militära interventioner.

FOTO: PRIVAT

PÅ FLYKT. Hser Hser är på flykt undan juntan.

”Jag tog min två år gamla dotter, packade ner min laptop, mjölk till dottern och två uppsättningar kläder till var och en av oss, och så flydde vi.”

KVINNOKAMP. På den Internationella kvinnodagen 8 mars hängdes kläder som används av kvinnor upp som en protest mot militärkuppen. ”Vi använder våra htameins för att visa att kvinnor kämpar i denna revolution”, sade Hser Hser till tidskriften Vice. FOTO: AUNG KYAW HTET/SOPA/TT

➤ Enligt rapporten fortsätter regimstyrkorna också att genomföra nattliga räder i samhället i jakt på aktivister, dissidenter och misstänkta medlemmar i milisgrupper. ”I vissa fall griper de familjemedlemmar som gisslan om de inte kan hitta personen de söker. Vissa blir summariskt avrättade på plats, och de som grips torteras rutinmässigt i förhørscenter, ibland till döds”, skriver International Crisis Group.

För att undvika att gripas i en sådan räd valde Hser Hser, generalsekreterare för kvinnoätverket Women’s League of Burma, WLB, att fly två veckor efter att kuppen ägt rum. Hon hörde ryktas om att militären letade efter henne och hade inte mycket tid att förbereda sig.

– Jag tog min två år gamla dotter, packade ner min laptop, mjölk till dottern och två uppsättningar kläder till var och en av oss, och så flydde vi från vårt hem i Hpa-An [i Karenstaten], berättar Hser Hser över telefon för Amnesty Press.

I fyra dagar färdades hon med dottern genom djungel och över floder; med motorcykel, båt, bil och ibland också till fots tog de sig till ett område nära gränsen till Thailand.

– Det var en tuff resa, jag hade bara ris att äta och min dotter drack mjölken jag hade tagit med mig, säger Hser Hser.

Hennes man håller sig gömd i en annan del av Myanmar. Hser Hser tror att han är oskadd, men de har inte kunnat ha kontakt på länge. Själv har hon och dottern fått flytta flera gånger för att undvika upptäckt. Under en månad sökte de skydd hos den etniska väpnade gruppen Karen National Union. Idag lever de gömda på hemlig plats.

– Det är väldigt stressigt och tröttsamt att flytta runt såhär. Jag är både mamma och ledare för Women’s League of Burma, så det är mycket ansvar att bära, berättar hon.

WLB är en paraplyorganisation som samordnar kvinnoorganisationer runtom i landet. Flera av deras lokala ledare och medlemmar befinner sig på flykt undan regimen. Trots det håller de fortfarande igång mycket av sina aktiviteter med hjälp av digitala möten.

– Vi stöttar kvinnliga människorättsförsvarare och hjälper folk som strejkar från arbetet inom rörelsen för civil olydnad (CDM). Vi förser dem med mat, husrum, och vi hjälper särskilt kvinnor med bindor och sjukvård för gravida, säger Hser Hser.

+
WLB

THE WOMEN'S LEAGUE OF BURMA, Burmas kvinnoförbund, grundades 1999 och är en paraplyorganisation för kvinnliga gräsrotsorganisationer. 13 organisationer med olika etnisk, religiös och kulturell bakgrund ingår. Freds- och försökningsarbete är ett av WLB:s arbetsområden och de har lyft frågan om kvinnors delaktighet i fredsförhandlingar.

FÄNGSLAD. Han Thar (till höger) är en av Myanmar journalister som fångslats.

FOTO: PRIVAT

Även medierna har hamnat under attack från militärregimen. Sedan kuppen har över 100 journalister gripits och enligt Reportrar utan gränser satt fortfarande 53 av dem fångslade i början av oktober. En av dem är journalisten Han Thar, medgrundare av Kamayut Media, som greps i början av mars. Under två veckor hölls han i ett förhållningscenter där han torterades allvarligt innan han flyttades till det okända Insein-fängelset i Yangon (Rangoon). Han Thars syster, Kyi Thar, säger att hon var lättad att han i alla fall levde:

– De första veckorna hade vi ingen aning om var han hölls, eller ens om han levde. Hela familjen var väldigt oroad för hans liv, eftersom vi visste att många människor hade dödats.

Senast hon träffade honom var dagen före gripandet, berättar Kyi Thar:

– Jag väddade till honom om att inte åka in till kontoret. Det var sista gången vi pratade.

Nathan Maung, medgrundare till Kamayut Media och amerikansk medborgare, greps tillsammans med Han Thar men släpptes senare. Via en advokat som fått träffa Han Thar i fängelset har Kyi Thar förstått att det drabbade brodern hårt att bli kvar i fängelset.

– Han blev väldigt ledsen och deprimerad över att sitta kvar i fängelset. Vi tror också att han fått covid-19 i fängelset, säger hon.

Familjen har kunnat skicka mat och

mediciner till Han Thar, men eftersom han hålls i isoleringscell har de inte kunnat träffa honom. Trots att det snart gått tio månader sedan gripandet drar rättegången ut på tiden. Kyi Thar vill tro att hennes bror är stark nog att klara av tiden i fängelset.

– Han mediterar och ber varje dag, säger hon.

Trots våldet från regimen sker det fortfarande demonstrationer runt om i Myanmar, både i städer och på landsbygden. Många har

också fortsatt att delta i kampanjen för civil olydnad genom att strejka från arbetet eller vägra betala skatt.

– Militärens kupp har inte lyckats, de kan fortfarande inte styra landet, konstaterar Khaing Zar, ledare för fackförbundet Industrial Workers Federation Myanmar.

På besök i Sverige tidigare i höst är hennes budskap att militären är mer försvagad än vad man kan tro:

– Regimen är tvungen att flytta runt trupper över hela landet för att attackera etniska väpnade grupper och lokala miliser. ➤

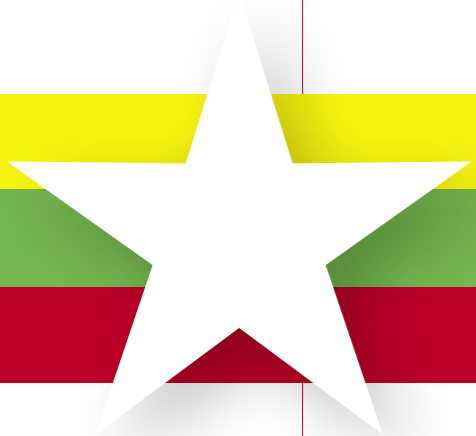
ÖKÄNT. I Insein-fängelset i Yangon (Rangoon) sätts nu personer som har protesterat mot juntan. Fängelset är okänt för dåliga förhållanden.

ELVA ÅR. Den amerikanske journalisten Danny Fenster, redaktör för Frontier Myanmar, dömdes den 12 november till elva års fängelse vid en stängd rättegång i Insein-fängelset. Den 15 november blev han överraskande frigiven och tilläts lämna Myanmar.

FOTO: ISTOCK

FOTO: FAMILJEN FENSTER/AP/TT

VILL ISOLERA.
Fackliga aktivisten
Khaing Zar arbetar
för att isolera jun-
tan i Myanmar.

FOTO: AXEL KRONHOLM

Den blöder pengar. Om vi kan få omvärlden att lägga mer press på regimen tror vi att vi har goda chanser att avsätta den.

Khaing Zar och hennes kollegor i fackföreningsrörelsen jobbar enträget med att få juntan utestängd från internationella samarbetsorgan. Internationella arbetsorganisationen ILO har redan vägrat ge Myanmar generaler representation och nu lobbbar man för att exkludera dem även från Världshälsoorganisationen, WHO, och andra FN-organisationer.

I slutet av oktober nobbade den sydostasiatiska samarbetsorganisationen ASEAN juntaledaren *Min Aung Hlaing* från att delta i ett toppmöte, och meddelade att Myanmar var välkommet att skicka en "icke-politisk representant" istället.

Ambassadör Kyaw Moe Tuns framtid i FN är i skrivande stund oklar. Juntan har försökt ersätta honom med en egen representant, men än så länge sitter Kyaw Moe Tun kvar. Enligt flera medierapporter ska USA och Kina ha nått en överenskommelse inför generalförsamlingens öppnande i september som skjuter fram valet mellan de två kandidaterna som båda vill representera Myanmar.

Generalförsamlingens så kallade fullmaktskommitté, där bland

andra Sverige ingår, ska nu granska deras meriter och komma med en rekommendation, som sedan behandlas av generalförsamlingen, men det är oklart när ett beslut kan fattas. Kyaw Moe Tun känner sig emellertid trygg:

– Majoriteten av länderna vill inte ha militären representerad i generalförsamlingen. Jag litar på att FN kommer att respektera folkets vilja.

Militärjuntans egen färdplan är nu att en övergångsregering ska styra landet fram till 2023, då nya val utlovats. Mycket talar för att valsystemet kommer att ändras för att garantera juntaledaren och den självutnämnde premiärministern *Min Aung Hlaing* möjlighet att fortsätta styra landet. Den avsatta statskanslern *Aung San Suu Kyi* står åtalad för brott som kan sätta henne i fängelse för resten av livet, och regimens valkommission har antytt att den kan komma att upplösa hennes parti, Nationella demokratiförbundet, NLD.

Militären har tidigare förordat ett nytt, proportionellt valsysteme som skulle göra det svårare för stora partier som NLD att vinna så stora majoriteter som de gjorde i de två senaste valen. FN-ambassadören Kyaw Moe Tun säger att det är otänkbart för dem att delta i något nytt val 2023:

– Det kommer inte på frågan. Vi vill att de respekterar 2020 års valresultat. ■■■

Min Aung Hlaing
FOTO: WIKIPEDIA

Soe Win
FOTO: WIKIPEDIA

Myint Swe
FOTO: WIKIPEDIA

Så kan generalerna åtalas internationellt

Skuggregeringen NUG är redo att ansluta Myanmar till Romstadgan och Internationella brottmålsdomstolen. FN kartlägger också övergrepp och varnade den 6 november för att det kan handla om "brott mot mänskligheten".

TEXT: AXEL KRONHOLM

Sedan 2019 pågår rättsliga processer i såväl Internationella domstolen i Haag (ICJ) som i Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Fallet i ICJ, som väcktes av Gambia i november 2019, gäller anklagelser om folkmord på det muslimska rohingya-folket i Rakhine.

I väntan på att domstolen ska utreda själva skuldfrågan har ICJ ålagt Myanmar att bland annat vidta åtgärder för att skydda befolkningen från fortsatta övergrepp. Processen i ICJ påverkas inte av militärkuppen i sig, annat än att den nu fängslade *Aung San Suu Kyi* inte längre kommer att företräda Myanmar i förhandlingarna. Den 12 december 2019 framträdde *Aung San Suu Kyi*, som då var statskansler, i Haag och försvarade militärens agerande i Rakhine.

Myanmar har inte ratificerat Romstadgan som ligger till grund för Internationella

brottmålsdomstolen ICC, men 2019 började domstolen ändå utreda övergrepp på rohingyerna, eftersom man ansåg att delar av brotten begåtts över gränsen inne i Bangladesh, som har ratificerat stadgan. I september 2020 förhördes, enligt medieuppgifter, två soldater från Myanmar armé av ICC i Haag. Soldaterna hade deserterat och vittnade om hur de följt order och deltagit i massmord och våldtäkter mot rohingyer.

Enligt NUG har man själva dokumenterat över 400 allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter sedan militären grep makten den 1 februari i år och *Aung Myo Min*, minister för mänskliga rättigheter, säger till Radio Free Asia att man kommer att utkräva rättvisa i såväl egna som internationella domstolar.

– När Myanmar får möjlighet att bli med-

+ ASEAN

BILDADES 1967
och har idag tio medlemsstater: Brunei, Filippinerna, Indonesien, Kambodja, Laos, Malaysia, Myanmar, Singapore, Thailand och Vietnam.

+ NUG

DEN 16 APRIL bildades National Unity Government, en underjordisk skuggregering, av bland annat parlamentarikerna som avsattes vid kuppen. NUG arbetar för att erkännas som Myanmars legitima regering. NUG har också bildat People's Defence Force, PDF, för att i uppror störta militärjuntan. Både NUG och PDF ses som terroristorganisationer av regimen.

lem i ICC kommer vi att använda domstolen för att ställa förbrytarna inför rätta, säger han.

Skuggregeringen NUG har även signalerat att man är öppen för att låta ICC utreda övergreppen mot rohingyerna. Detta är en kursändring från den NLD-ledda regeringen som ansåg att det rörde sig om en intern angelägenhet i Myanmar. När Aung San Suu Kyi försvarade Myanmar mot anklagelser om folkmord i Haag argumenterade hon för att i den mån övergrepp hade begåtts mot rohingyerna skulle dessa hanteras av landets egna domstolar.

I ett uttalande från den 3 juni i år skrev emellertid skuggregeringen NUG, som är i behov av internationellt stöd, att man är öppen för att ge ICC jurisdiktion över brotten mot "rohingyer och andra grupper", och man förtydligade även att "rohingyerna har rätt till medborgarskap enligt lagstiftning som står i linje med grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska federala principer."

Organisationen Fortify Rights argumenterar i rapporten "Ending Impunity in Myanmar" för att skuggregeringen redan nu skulle kunna ratificera Romstadgan för Myanmars räkning. "Praxis antyder att regeringar med tillräckligt internationellt erkännande kan representera och agera å statens vägnar, även i situationer där regeringen inte har effektiv kontroll över ett territorium eller ett

folk – som exempelvis i en kupp", står det i rapporten, som kom den 19 augusti. Genom att ratificera Romstadgan skulle NUG alltså kunna ge domstolen rätt att utreda de brott som regimen anklagas för.

Enligt människorättsminister Aung Myo Min har NUG i ett brev till ICC gjort klart att de är redo att skriva under Romstadgan.

En annan möjlighet är att FN:s säkerhetsråd hänskjuter fallet till ICC. Enligt *Brittis Edman*, policychef på Amnesty Sverige, hade det varit det allra bästa alternativet:

– Då skulle ICC få full rätt att utreda alla de övergrepp som omfattas av Romstadgan. Men så länge säkerhetsrådet inte gör det så står vi där vi står idag. För omvärlden gäller det nu att fortsätta stödja FN:s utredare och den fortsatta insamlingen av bevismaterial.

Brittis Edman

FN-utredare, som granskar bevis för militärens agerande sedan kuppen, sade den 6 november att säkerhetsstyrkornas "utbreda och systematiska attacker mot civila" kan utgöra "brott mot mänskligheten".

En inhemsk organisation som har varit central i att dokumentera övergreppen under kuppen är Assistance Association for Political Prisoners, AAPP. De började dokumentera politiska fångar och förhållandena i fängelserna redan år 2000, och har sedan kuppen tidigare i år publicerat

FOTO: MYAWADDY TV/AFP/TT

dagliga uppdateringar över antalet dödade och fångslade.

– Vi har en rigorös process för att verifiera statistiken, som bland annat används av olika FN-organ. Vi använder vårt nätverk inom Burma för att bekräfta varje enskilt fall, säger en talesperson för AAPP till Amnesty Press.

Enligt AAPP är det av största vikt att militärerna ställs inför rätta för sina brott. Kuppen och tidigare övergrepp har möjliggjorts av en känsla av straffrihet, menar de.

– Över 100 politiska fångar har torterats

till döds sedan kuppen. Generalerna tror att de kan göra vad de vill eftersom det internationella samfundet misslyckas med att hålla dem ansvariga. Så länge inget görs för att motverka den här straffriheten kommer militärjuntan att fortsätta begå övergrepp på civila, påpekar talespersonen.

Brittis Edman på Amnesty Sverige, håller med:

– Straffriheten syresätter fortsatta övergrepp. Människorna i Myanmar har redan betalat ett fruktansvärt högt pris i form av död, flykt och fångsländan, för att den fått fortgå i årtionden. IIII

KUPPMAKAREN. General Min Aung Hlaing övervakar den 27 mars den årliga militärparaden i huvudstaden Naypyidaw för att fira Tatmadaw-dagen. De väpnade styrkornas dag firas för att uppmärksamma motståndet 1945 mot Japans okkupation.

Årtionden av militärstyre

Sedan Myanmar blev självständigt 1948 har militären haft makten större delen av tiden. Förhoppningarna efter valet 2015, då Aung San Suu Kyi blev statskansler, har ersatts av dystra framtidsutsikter sedan militären åter tog makten 1 februari.

TEXT: ULF B ANDERSSON GRAFIK: LOTTA LUNDIN

FOTO: OKÄND/WIKIMEDIA

AVTAL. General Aung San skriver under Panglong-avtalet i februari 1947.

1947. Inför det brittiska uttåget från Burma hålls en konferens i Panglong för att hålla samman landets många etniska grupper. General **Aung Sans** parti "Anti-Fascist People's Freedom League", AFPFL, vinner valet i april som bojkottas av oppositionspartier. Den 19 juli mördas Aung San och åtta andra personer vid en attack mot ett regeringssammanträde.

1948. Den 4 januari blir Burma självständigt. Olika etniska grupper och kommunistgrupper som CPB inleder väpnat uppror.

1982. En ny lag gör att de flesta rohingyer berövas sitt medborgarskap i Burma och därmed förlorar många rättigheter.

FOTO: YANGON HERITAGE TRUST/WIKIMEDIA

KUPP. Militären kontrollerar gatorna i Rangoon (Yangon) två dagar efter kuppen 1962.

1962. Efter år av politisk oro genomför general **Ne Win** en militärkupp. Han styr landet till 1988 och Burma Socialist Programme Party, BSPP, det socialistiska programpartiet, blir enda tillåtna partiet och leder den "burmesiska vägen till socialism". Ekonomin nationaliseras och landet blir isolerat med ekonomisk stagnation som följd.

1988. Studentprotester pågår under året och BSPP håller i juli en extrakongress där **Ne Win** avgår. I augusti hålls stora demonstrationer för demokrati och en generalstrejk inleds. **Aung San Suu Kyi**, dotter till Aung San, framträder inför en halv miljon människor i Rangoon. Den 16 september tar militären tillbaka makten, nu under ledning av general **Saw Maung**. Enligt officiella siffror dödas 95 personer när proteströrelsen krossas, oppositionen talar om tusentals döda.

1989. Militärregimen byter landets namn från Burma till Myanmar. Oppositionen fortsätter använda namnet Burma.

LÅNGVARIG KONFLIKT

Det beskrivs som världens längsta inbördeskrig då konflikterna pågått sedan 1948. Periodiska vapenvilor har inte följts av politiska lösningar och i Kachin, Shan, Kayah (Karenni), Kayin (Karen) och Rakhine finns rörelser som kräver självstyre eller självständighet. I Chin rapporteras om strider sedan kuppen 1 februari.

FOTO: RAOULES/WIKIMEDIA

SAFFRANSREVOLUTIONEN. Ett demonstrationståg i Rangoon.

2007. Prishöjningar på bränsle leder till stora protester mot regimen som kulminerar under september. Buddhistiska munkar spelar en framträdande roll och protestvägen kallas ofta "Saffransrevolutionen". Den 26 september slår militären tillbaka och går in i kloster och inleder massarresteringar. Fortsatta protester slås ned med våld.

FOTO: THE NOBEL FOUNDATION

21 ÅR SENARE. Först 2012 kunde Aung San Suu Kyi hämta sitt fredspris i Oslo.

1991. Aung San Suu Kyi tilldelas Nobels fredspris för sin icke-våldskamp för demokrati och mänskliga rättigheter.

1990. Den 27 maj tillåter militären flerpartival. 93 partier ställer upp och NLD, nationella demokratiförbundet, vinner en storseger med 392 av 492 mandat. Militären vägrar erkänna resultatet och många oppositionspolitiker grips. NLD:s ledare, **Aung San Suu Kyi**, kommer tillbringa 15 av de kommande 21 åren i husarrest.

2010. Den 13 november frigges **Aung San Suu Kyi** från husarresten. Förhandlingar inleds med militärregimen och en civil regering tillträder under 2011.

2012. NLD ställer upp i fyllnadsvalen till parlamentet och vinner 43 av 45 mandat.

2015. 8 november hålls fria val. NLD vinner en storseger med drygt 57 procent av rösterna. **Aung San Suu Kyi** blir statskansler. Generalerna har före valet bestämt att 25 procent av platserna i parlamentet reserveras för personer utsedda av militären.

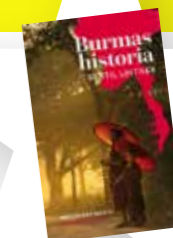
FOLKMORD. Flygbild över en förstörd by i Rakhine 2017.

2017. Efter attacker från ARSA, en väpnad grupp bland rohingyer, inleder armén i augusti en massfördrivning. På kort tid tvingas över 700 000 rohingyer lämna Rakhine och hamnar i flyktingläger.

2019. Gambia anmäler Myanmar till ICJ, Internationella domstolen för brott mot folkmordskonventionen. **Aung San Suu Kyi** framträder inför ICJ och försvarar Myanmar agerande.

2021. Den 1 februari tar general **Min Aung Hlaing** makten under förevändning av påstått fusk i valet 2020. **Aung San Suu Kyi** sätts i husarrest och åtal förbereds för bland annat ekonomiska brott och valfusk.

2020. Den 8 november hålls val. NLD vinner återigen stort medan militärpartiet USDP går tillbaka.

LÄSTIPS

Bertil Lintners "Burmas historia" (Historiska Media) kom år 2015 och ger en bred historisk bakgrund.

MIGRANTARBETARE FORTSÄTTER DÖ INFÖR FOTBOLLS-VM I QATAR

QATAR. Under förra året dog 50 migrantarbetare och omkring 37 600 skadades – mer än 506 av dem allvarligt. Det konstaterade FN-organet för arbetsfrågor, ILO, i en rapport den 19 november. ILO, som har sitt säte i Genève i Schweiz, är ett trepartsorgan där arbetsgivare, fackföreningar och regeringar ingår.

Den vanligaste dödsorsaken var enligt ILO fall, varav de flesta på arbetsplatsen. ILO riktar kritik mot att insamling av data inte är tillräckligt bra och det rekommenderas att även dödsfall som inte klassats som arbetsrelaterade,

men kan vara det, ska utredas. Arbetsmarknadsdepartementet i Qatar sade i ett uttalande att man kommer fortsätta samarbeta med ILO, rapporterar al-Jazira.

– Regeringen har varit transparent om hälsan för vår utländska befolkning och i verkligheten är dödligheten i Qatar i nivå med global demografi, hävdade departementet. Ändå förblir förbättrad hälsa och välbefinnande för utländska arbetare en topprioritet.

Enligt en kartläggning av The Guardian i februari 2021 har minst 6 500 migrantarbetare dött sedan Qatar 2010 tilldelades fotbolls-VM för herrar. IIII

FOTO: GIUSEPPE CACACE/AFP/TT

FARLIGT ARBETE. Byggnadsarbetare 2019 vid Lusail-stadion, 20 kilometer norr om Doha.

Kritiken växer mot Fifa och Qatar

QATAR. Den 21 november 2022 ska fotbolls-VM för herrar invigas i Qatar och kvalspelet bland de 210 lag som vill delta är nu inne i slutfasen.

Beslutet i Fifa, Internationella Fotbollsförbundet, den 2 december 2010 att ge Qatar värdskapet har sedan dess fått hård kritik både när det gäller Qatars auktoritära politiska styre och villkoren för de migrantarbetare som har byggt fotbollsarenor, vägar och annan infrastruktur som tunnelbanor.

Kritiken fortsätter när det nu är ett år kvar tills VM invigs.

Den 18 november fick Amnesty stöd av de 32 klubbar som ingår i Svensk Elitfotboll, SEF. Genom sina klubbchefer gav de ”rött kort till Fifa” genom att skriva på Amnestys globala upprop riktat till Fifa.

– Vi kan inte längre påverka var VM-slutspelet ska spelas men

vi kan sätta press och visa Fifa att vi tycker beslutet var oacceptabelt redan när det togs och att Fifa därmed måste ta mer ansvar för situationen på plats, sade SEF:s ordförande Jens T Andersson i ett pressmeddelande.

I uppropet sägs att Fifa har ett tydligt ansvar att agera när arbetare som deltar i VM-projekt riskerar att utsättas för arbetsrelaterade kränkningar. I uppropet krävs att Fifa använder sitt inflytande för att skydda alla de migrantarbetare som gör VM möjligt. Det gäller inte bara byggen utan också turist- och transportbranschen som väntas expandera kraftigt i samband med VM.

Det uppskattas att det finns cirka två miljoner migrantarbetare i Qatar, vilket utgör cirka 95 procent av arbetsstyrkan i landet. De flesta kommer från länder i Sydasiens som Indien,

Nepal och Bangladesh. Migrantarbetarnas rättigheter är begränsade även om Qatars regering har lovat förbättringar.

I Amnestys upprop krävs att Fifa använder sin röst för att uppmana Qatars regering att slutföra sitt program av arbetsrättsliga reformer innan VM inleds. Den 20 november hade över 22 000 personer skrivit på uppropet i Sverige.

– Qatars migrantarbetare är oundgängliga för att herrarnas fotbolls-VM 2022 ska kunna genomföras. Men det får inte ske på bekostnad av deras mänskliga rättigheter. Fifa måste agera ännu tydligare och se till att Qatar lever upp till sina åtaganden. På så sätt kan herrarnas fotbolls-VM 2022 ändå bidra till positiv förändring, sade *Anna Johansson*, tf generalsekreterare för svenska Amnesty. IIII **ULF B ANDERSSON**

”Läs på”

Den uppmaningen fick fotbollsstjärnan *David Beckham* från *Sacha Deshmukh*, chef för Amnesty International Storbritannien, sedan Beckham skrivit under ett kontrakt för att bli fotbollsambassadör i Qatar. ”Situationen för de mänskliga rättigheterna i Qatar är mycket oroväckande” konstaterade Deshmukh.

AMNESTY: STAGNATION

QATAR. Den 16 november publicerade Amnesty International en ny rapport, Reality Check 2021, om arbetsförhållandena i Qatar. Där hävdas att utvecklingen i Qatar har stagnerat det senaste året och att de framsteg som gjorts mot kafala-systemet, som binder arbetare vid en arbetsgivare, har stannat på pappret. Systemet har jämförts med en modern form av slaveri.

Qatar antog 2020 två lagar som skulle få ett stopp på restriktionerna kring migrantarbetares möjligheter att lämna landet och byta jobb. Amnesty anser dock att utvecklingen har stagnerat och

kräver att straffrihet för våldsamma eller utnyttjande arbetsgivare måste upphöra.

– För många migrantarbetare i Qatar fortsätter det dagliga livet att vara extremt hårt, trots att det skett förbättringar i lagstiftningen sedan 2017. Människor fortsätter att utnyttjas av skrupelfria arbetsgivare utan chans till upprättelse. Det här måste få ett stopp. De förbättringar som skett på pappret måste nu göras till verklighet och straffriheten för övergrepp måste upphöra, sade *Ami Hedenborg*, talesperson på Amnesty Sverige.

Migrantarbetare i Qatar saknar fortfarande rätt att organisera sig fackligt. IIII

KRITIKER FÄNGSLAD

QATAR. *Abdullah Ibhais*, jordansk medborgare som tidigare var anställd av arrangören för VM i Qatar 2022, greps av polisen den 15 november. Gripandet kom några timmar innan han skulle intervjuas av norska NRK.

Abdullah Ibhais var tidigare anställd av arrangören som medie- och kommunikationsansvarig och har under en lång tid uttryckt sig kritiskt mot arbetsförhållandena inför VM. Hans familj befarar att gripandet handlar om hans öppna kritik mot arbetsförhållandena runt arenabyggena.

Han dömdes tidigare i år till fem års fängelse för missbruk av offentliga medel och för att ha skadat översta VM-kommittén, men efter överklagan var en ny rättegång schemalagd till den 23 november.

Enligt Human Rights Watch kännetecknades rättegången av stora brister och domen baserades på ett framtvingat erkännande.

Amnesty krävde den 19 november att *Abdullah Ibhais* ska få en korrekt rättegång och uttryckte oro över det godtyckliga gripandet den 15 november. IIII

Abdullah Ibhais

FOTO: PRIVAT

DE ÄR "FIENDER" I SITT EGET LAND

RYSSLAND

HUVUDSTAD:
Moskva

POLITIK: Var en del av Sovjetunionen, som upplöstes 1991. "Chockterapi" som genomfördes efter kommunismens fall ledde till utbredd fattigdom och minskad befolkning. När Boris Jeltsin avgick som president 1999 blev Vladimir Putin president. Oppositionspartiets möjligheter att verka har begränsats. I mars 2014 ockuperade Ryssland Krim och en konflikt pågår i östra Ukraina där Ryssland stödjer separatister.

YTA: 17 098 246 km² (Sverige: 449 964 km²).

BEFOLKNING: 143,8 miljoner.

Över 160 organisationer och privatpersoner har pekats ut som "utländska agenter" i Ryssland för att de "finansieras från utlandet och utgör hot mot nationell säkerhet". Bland dem är landets främsta oberoende redaktioner och journalister.

TEXT: TATIANA KIREEVA

Många har läst att jag är en hemsk agent rekryterad från väst som tjänar miljoner dollar och vill omstörta regimen. De tror verkligen på att jag har svikit mitt hemland, säger en av de "fientliga" agenterna; *Ludmila Savitskaja*.

Allt de skriver på papper eller på nätet markeras med en varning "DET HÄR MEDDELANDET KOMMER FRÅN OCH HAR SKAPATS AV EN UTLÄNDSK AGENT". De verkar inte heller ha något privatliv – allt de gör ska redovisas för myndigheterna, tillsammans med alla utgifter och inkomster. Staten vet hur mycket de spenderar på kaffe och kläder. Och namn på alla deras vänner som har swishat pengar till dem.

Det paradoxala är att det är just landets oberoende mediebolag, journalister och människorättsaktivister som har pekats ut,

och mer än en tredjedel av dessa har hamnat på listan det senaste halvåret.

En av "dem" är *Sonja Grojsman*. Hon är 27 år gammal. I skolan var hon A-elev och har alltid drömt om att bli journalist. Medan hon studerade på ett av Rysslands mest prestigefyllda universitet hoppade hon in på nättidskriften Republic. Och efter att ha tagit examen började hon arbeta på Rysslands enda oberoende TV-kanal Dozjd. Nu är både nättidskriften Republic och TV-kanalen utpekade som "utländska agenter".

Efter fyra år på TV gick hon över till grävredaktionen The Project. Det senaste året har redaktionen publicerat flera grävjobb om korruption bland högt uppsatta tjänstemän, närstående till Rysslands president *Vladimir Putin* och den ryska eliten. ➤

FOTO: TIMA BALDIN

BINGO. Sonja Grojsman berättar att alla redaktioner hon har jobbat på nu är "utländska agenter".

STÄMPLADE. Olga Tjurakova och Sonja Grojsman var kollegor på den "utländska agenten" The Project. Nu har de startat podden "Hej! Du är en utländsk agent".

VLADIMIR PUTIN

År 2000 vann Putin presidentvalet. En folkomröstning 2021 gör att han kan omväljas fram till 2036. Han har en bakgrund inom säkerhetstjänsten. Bland många ryssar är Putins politiska konservatism med inslag av Sovjetnostalgi populär.

FOTO: ISTOCK

I juli pekades grävredaktionen ut som "oönskad organisation". Samarbetet med en sådan organisation kan medföra fängelsestraff. Redaktionen fick lägga ned. I slutet av juli listades Sonja Grojsman själv som "utländsk agent" av det ryska justitiedepartementet.

– Jag fick bingo. Alla redaktioner jag har jobbat på är nu "utländska agenter" eller helt enkelt "oönskade", säger Sonja Grojsman när vi åker trappan upp i tunnelbanan i centrala Moskva.

agen om "utländska agenter" infördes i Ryssland år 2017 och den tillåter ryska myndigheter att lista mediebolag och privatpersoner som "utländsk agent", utan någon rättslig process. För att hamna på listan räcker det att någon gång ha fått finansiering från utlandet. Även pengaöverföringar från släkt och vänner räknas. Totalt finns det över 160 "utländska agenter" i landet och 88 av dem faller under kategorin "medier". 54 av "medier-utländska agenter" är privatpersoner.

Sonja Grojsman är ganska ny med att leva med den här statusen. Hon var nummer 31 på listan. Det juridiska som hon hittills har upplevt är att hon måste markera alla sina inlägg på sociala medier med en Caps Lock-varning "DET HÄR MEDDELANDET KOMMER FRÅN OCH ÅRSKAPAD AV EN UTLÄNDSK AGENT". Varningen består av 24 ord i versaler och bryter hon mot bestämmelsen så kan det utdömas böter.

Nu står hon utan jobb, men hennes ambitioner är kvar. Tillsammans med

Olga Tjurakova, en kollega från The Project som också är en "utländsk agent", har Sonja Grojsman startat en podcast. I podden "Hej! Du är en utländsk agent" berättar de om hur det är att leva med stämpeln. Trots några tusen lyssningar är det omöjligt att tjäna pengar på podden.

– Den politiska tematiken är inte så attraktiv för annonsörerna, men återkopplingen vi får är jättepositiv! Folk berättar att de skrattar och gråter tillsammans med oss. Många skickar vår podcast till sina föräld-

rar, far- och morföräldrar för att berätta om vad som händer i landet. Det är en sak när du hör om en abstrakt agent på nyheterna och en annan när det är tjejer som man kan relatera till, säger Sonja Grojsman.

En av dem som har fått smaka på livet som "utländsk agent" under lite längre tid är frilansjournalisten Ludmila Savitskaja. Hon bor i staden Pskov med 300 000 invånare i nordvästra Ryssland. Hon var nummer 14 att hamna på

listan och en av de fem första privatpersonerna som fick den stämpeln.

Hennes reportage handlar om tortyr i fängelserna, om lokala fabriker som förstör miljön och om äldre människor som anklagas för extremism efter att de publicerat inlägg om den ryske presidenten Vladimir Putin på sociala medier.

Det är dessa artiklar som ligger till grund för stämpeln, enligt domstolen. Och så konstaterade åklagaren att hon fick betalt från mediebolaget Radio Svoboda, som också

TIDSÖDANDE. Ludmila Savitskaja i staden Pskov ska varje kvartal redovisa sitt arbete som "utländsk agent".

➤ är "utländsk agent". Det är svårt att bli av med statusen, och dessutom är Ludmila Savitskajas ärende hemlighetsstämplat, vilket gör det mycket svårare att överklaga beslutet.

Varje kvartal måste hon lämna en redo-

visning på 44 sidor om alla sina inkomster och utgifter, och enligt flera andra "utländska agenter" tar rapporten flera dagar att fylla i. De måste berätta om "sin verksamhet både på nätet och i andra medier" och vilka de har fått pengar ifrån. Är det en privatperson; ange dennes för- och efternamn.

Gör man fel så väntar böter och beloppen är höga. Vid första tillfället handlar det om en halv miljon ryska rubel, vilket är runt 60 000 svenska kronor. Bryter man mot lagen ännu en gång, höjs beloppet till en miljon rubel, vilket är över 120 000 kronor. En tredje gång kan man få upp till två år i fängelse.

Ludmila Savitskaja använder nu en betydlig del av sin tid för redovisningarna och därtill mycket pengar på antidepressiva läkemedel.

RADIO SVOBODA

RADIO LIBERTY (SVOBODA) och Radio Free Europe startades av USA under kalla kriget för att sända till Sovjetunionen och Östeuropa och fick finansiering från CIA fram till 1972. Idag är det en oberoende nyhetsorganisation som finansieras via USA:s kongress och anses bedriva en journalistik med hög trovärdighet i 23 länder.

VÄGRAR GE UPP. Dozjd är den enda oberoende TV-kanalen i Ryssland och trots att de är "utländska agenter" vägrar de ge upp.

UTLÄNDSKA AGENTER

"Staten vill att jag ska rota i alla redovisningar och sluta skriva. Och delvis har de lyckats med det. Den här veckan har jag inte skrivit klart ett enda reportage för hela veckan sprang jag mellan skattemyndigheten och banken."

– Staten vill att jag ska rota i alla redovisningar och sluta skriva. Och delvis har de lyckats med det. Den här veckan har jag inte skrivit klart ett enda reportage för hela veckan sprang jag mellan skattemyndigheten och banken. Men ändå kan böter vänta. Lagen är formulerad på ett sådant att det är helt omöjligt att göra rätt, säger Ludmila Savitskaja.

Dessutom är det förbjudet för statliga myndigheter att anställa "utländska agenter", men även flera icke-statliga arbetsgivare har upphört att samarbeta med henne på grund av de risker som statusen kan medföra för arbetsgivaren.

– Jag har förlorat ganska mycket pengar. Folk vill inte bli intervjuade av mig efter-

som de är rädda för konsekvenserna, säger Ludmila Savitskaja.

Förutom privatpersonerna har över 30 ryska oberoende mediekonkanaler fått stämpeln. Det har lett till ekonomiska förluster. Nyhetssajten Meduza som är känd för sin kritiska ställning till den ryska regimen fick dra ner på sina kostnader drastiskt och vissa medarbetares lön sjönk med 50 procent. Andra, såsom VTimes fick lägga ned sin verksamhet helt.

Men hoppet är det sista som dör, i alla fall på Rysslands enda oberoende tv-kanal Dozjd, som har cirka 170 medarbetare.

Neonlamporna i lila och rött lyser upp den mörka redaktionen. "Dozjd – optimistic channel" – lyder beskrivningen som är påklitrad på varje glasörr på kontoret i

FOTO: TATIANA KIREVA

UTLÄNDSKA AGENTER

GRUNDARE. Natalja Sindejeva grundade Dozjd 2010. Hon anser att oberoende journalistik är väsentlig för ett samhälle.

INGEN FÖRÄNDRING. Anna Mongajt är programledare på Dozjd och betonar att stationen inte har blivit försiktigare i sin rapportering.

Moskva. Stämningen kan beskrivas som familjär och informell. Mediebolaget listas som "utländsk agent" nummer 35.

– Regimen försöker skapa en miljö av osäkerhet och bräcklighet. Den delar oss i de fientliga och de fredliga, de farliga och de ofarliga. Den vill visa att det finns vanliga människor som man får samarbeta med och så de vanskliga, säger Anna Mongajt,

AMNESTYPROTEST

DEN 21 AUGUSTI protesterade Amnesty International mot att det ryska justitiedepartementet hade stämplat TV-kanalen Dozjd som "utländsk agent". Natalia Zvyagina, chef för Amnestys kontor i Moskva, krävde att lagstiftningen om utländska agenter omedelbart upphävs.

programledare och kreativ direktör på TV-kanalen.

Dozjd grundades för elva år sedan. TV-kanalen är känd för oberoende rapportering om allt från annekteringen av ukrainska Krimhalvön, politiska protester och förgiftningen av oppositionsledaren Aleksej Navalnyj, som nu avtjänar fängelsestraff. Programmen genomsyras av en tydlig regimkritisk, feministisk och hbtq-vänlig agenda, till skillnad från de statligt ägda TV-kanalerna.

Det senaste året har Dozjd haft över en miljard klick på sin Youtubekanal – fler än världsledande nyhetssajter som till exempel al-Jazira.

Nu måste varje sändning hos Dozjd inledas med en 15-sekunders varning med texten "DET HÄR MEDDELANDET KOMMER FRÅN EN UTLÄNDSK AGENT".

"DET HÄR MEDDELANDET (MATERIALET) HAR SKAPATS AV OCH (ELLER) SPRIDITS FRÅN ETT UTLÄNDSKT MEDIUM SOM UPPFYLLER FUNKTIONER AV EN UTLÄNDSK AGENT, OCH (ELLER) EN RYSK JURIDISK ORGANISATION SOM UPPFYLLER FUNKTIONER AV EN UTLÄNDSK AGENT".

Redaktionen har lagt det mot en rosa bakgrund. Och så måste TV-kanalens jurister och bokförare arbeta dubbelt så hårt för att se till att bestämmelser följs. Vissa annonser har lämnat TV-kanalen, men antal prenumeranter har bara ökat. Annars har inget ändrats, berättar flera av medarbetarna.

– Vi har absolut inte blivit mjukare, inte heller försiktigare i vår rapportering. Vi fortsätter att vara helt ärliga med oss själva och med vår publik, säger Anna Mongajt.

TV-kanalen har även arrangerat en flera timmars maraton som direktsändes där kända musiker, artister och aktivister uttalade sig till stöd för den oberoende journalistiken och uppmanade myndigheterna till lagändringar.

Men intresset bland allmänheten är lågt. I ett land med över 140 miljoner invånare har runt 250 000 personer på tre månader skrivit under en petition för avskaffande av lagen om "utländska agenter".

Bakom en rosa neonskylt med texten "Sex" och bland burkar med honung sitter TV-kanalens grundare, Natalja Sindejeva. I hennes oas andas man in västlig frihet, feminism och doftljus. Klockan är lite över ett på dagen men Sindejeva ser redan trött ut – för snart två år sedan diagnostiserades hon med bröstcancer.

Hon tar ett bloss på en cigarett innan hon svarar på min fråga.

– Det finns inte någon efterfrågan på oberoende journalistik. Mycket har gjort för att misskreditera kåren de senaste åren, propagandister på de statliga TV-kanalerna kallar sig för journalister och människor fattar inte skillnaden mellan oss och dem. De förstår inte att journalistik är en väsentlig del av ett samhälle, säger Natalja Sindejeva,

FOTO: DREAMSTIME

som också är vd för TV-kanalen.

Mer än hälften av den ryska befolkningen har aldrig hört talas om lagen om "utländska agenter" och runt 40 procent ser regleringar som ett sätt att begränsa skadligt inflytande från väst, enligt den senaste opinionsundersökningen från det ryska oberoende opinionsinstitutet Levada.

– Tyvärr är det bara två frågor som intresserar majoriteten av ryssarna – hur man ska överleva och var man kan hitta pengar för att köpa mat. Klart vill de inte höra om "utländska agenter", säger frilansjournalisten Ludmila Savitskaja.

Men ryska journalister ger inte upp. Redaktörerna skriver öppna brev till president Vladimir Putin och har även gett förslag på lagändringar för att förändra mediernas situation. De går ut med plakat och protesterar. De blir gripna och får i vissa fall betala motsvarande 30 000 svenska kronor i böter.

– Det är det minsta priset jag kan betala för att säga att de inte får bete sig så här mot mig, att vi inte trivs, att vi är emot, säger Sonja Grojsman som redan fått en bot.

Även Ludmila Savitskaja går på sina kollegors rättegångar och ställer sig med plakat ute på torget i sin hemstad, Pskov.

– Vi vill att så många som möjligt ska se att vi inte är några "utländska agenter"! Vi är vanliga människor som skriver sanningen, säger Ludmila Savitskaja. IIII

+ NYA NAMN PÅ LISTAN

DEN 8 NOVEMBER meddelades att LGBT-Network placerats på listan över utländska agenter. Även fem människorättsadvokater från "Komanda 29", som tidigare har upplösts, placerades på listan. "Ett skamligt beslut" ansåg Amnesty och krävde att repressalierna mot människorättsförsvare och civilsamhällsorganisationer måste upphöra. Den 11 november kom besked att Memorial, Rysslands mest kända rättighetsorganisation, nu hotas av upplösning. Den 25 november ska en domstol avgöra om Memorial är "utländska agenter".

HÅRD KRITIK MOT COP26

VÄRLDSLEDARNA har svikit mänskligheten, och underlåter att skydda de människor som drabbas hårdast av klimatkrisen. I stället har de visat undfallenhet för fossilindustrin och andra mäktiga företagsintressen. Det ansåg Amnesty International efter att den stora klimatkonferensen, COP26, avslutats den 13 november Glasgow.

– Genomgående under förhandlingarna har världsledarna

tagit beslut som ignorerar eller kompromissar bort våra mänskliga rättigheter, ofta genom att helt negligera situationen för de mest marginaliserade grupperna runtom världen, sade **Agnés Callamard**, generalsekreterare för Amnesty International. Amnesty är djupt besvikna över de många kryphålen i COP26-överenskommelsen som tjänar fossilbränslebolagens intressen snarare än att värna våra rättigheter. **||||**

FOTO: FREDRIK SANDBERG / TT

ÅTALADE. Alex Schneider och Ian Lundin inför oljebolaget Lundin Petroleum's bolagsstämma i Stockholm 2017.

FLER TRANS-PERSONER MÖRDAS

DEN 20 november varje år uppmärksammas "Transgender Day of Remembrance" för att minnas transpersoner som har mördats under året. År 2008 började Trans Murder Monitoring kartlägga trans-fobiska mord. Årets siffror visar på en oroväckande ökning.

Mellan den 1 oktober 2020 och den 30 september 2021 hade minst 375 transpersoner mördats runt om i världen. Det var en sju procentig ökning sedan förra årets kartläggning. De flesta av de mördade transpersonerna, 96 procent var transkvinnor eller transfeminina. 58 procent var sexarbetare.

Brasilien sticker ut som det land som rapporterat flest mord, där har 125 transpersoner mördats det senaste året.

Majoriteten av uppgifterna om transfobiska mord samlas in från länder med etablerade nätverk av hbtqi-organisationer som utför övervakningen. Det påpekas att antalet mördade därför kan vara ännu högre. **||||**

"Narges Mohammadi måste frigges"

Den iranska människorättsförsvararen **Narges Mohammadi** har återigen gripits, denna gång i staden Karaj. **Heba Morayef**, chef för Amnesty Internationals avdelning för Mellanöstern och Nordafrika, krävde den 18 november att hon omedelbart släpps. Narges Mohammadi tilldelades år 2011 svenska regeringens Per Anger-pris.

AMNESTY STÄNGER I HONGKONG

HONGKONG. För andra gången på drygt ett år har Amnesty International drabbats av ett allvarligt bakslag i sitt arbete för mänskliga rättigheter. I september 2020 stängdes kontoren i Indien och Amnesty lade ner sin verksamhet efter flera års förföljelse från myndigheterna.

Den 25 oktober kom beskedet att Amnesty-kontoren i Hongkong kommer att stängas.

– Det är ett tungt beslut vi har fattat. Men vi kan inte se någon annan möjlighet efter att Hongkongs nationella säkerhetslag infördes. Under lång tid har Hongkong varit en perfekt plats för regionalt arbete för internationella civilsamhällsorganisationer. Men på senare tid har människorättsgrupper och fackföreningar varit särskilt utsatta för regeringens kampanj med att rensa staden från alla olikstänkande, sade **Anjhula Mya**

Singh Bais, ordförande för Amnesty Internationals styrelse.

I Hongkong har Amnesty sedan 1990-talet haft en sektion och detta kontor stängde 31 oktober. Det andra kontoret har varit ett regionalkontor för Amnestys internationella sekretariat och kommer att flyttas till annat land i slutet av året. **||||**

FOTO: AMNESTY

STÄNGER. Amnestys sektion i Hongkong protesterar mot dödsstraffet 2013.

Amnesty

SVERIGE. Den 11 november meddelades att åtal (se Amnesty Press nummer 3/2021) väcks mot två personer i dåvarande olje- och gasföretaget Lundin Oil AB, numera Lundin Energy AB, för "medhjälp till folkrättsbrott, grovt brott". I åtalet anklagas **Ian Lundin**, ordförande och **Alex Schneider**, tidigare vd, för brott i Sudan 1999–2003.

– Det är viktigt att dessa allvarliga brott inte glöms bort. Krigsförbrytelser är ett av de allvarligaste brotten som Sverige har en internationell förpliktelse att utreda och lagföra. Ett stort antal civila drabbades av den sudanesiska regimens brott, som vi menar att de tilltalade medverkade till. Många av de civila som överlevde tvingades fly sina hem för att aldrig återvända och har än idag ingen vetskap om vad som hände deras anhöriga och vänner som man skildes ifrån, sade förundersökningsledaren, kammaråklagare **Henrik Attorps**.

Amnesty välkomnade åtalet.

– I ett, med både svenska och

välkomnar åtal

internationella mått, unikt rättsfall har svensk åklagare nu visat att universell jurisdiktion för de allvarligaste brotten betyder att även representanter för svenska företag kan ställas till svars, trots att händelserna skett långt ifrån Sverige och för över 20 år sedan, sade **Ulrika Sandberg**, sakkunnig på området företag och mänskliga rättigheter på Amnesty Sverige.

Lundin Energy avvisade anklagelserna.

– Både Ian och Alex förnekar bestämt anklagelserna, och vi vet att Lundin inte gjorde något fel. Det finns ingen koppling mellan några företrädare för Lundin och de påstådda primära brotten, skrev **Robert Eriksson**, presschef på Lundin Energy, i ett uttalande. Det är obegripligt att åklagaren har beslutat att bortse från fakta och väcka åtal – utredningen är både ogrundad och i grunden felaktig.

Det är inte klart när rättegången kommer att starta

men den väntas pågå mer än ett år och handlar om en fas i inbördeskriget i södra Sudan, nuvarande Sydsudan. Den sudanesiska militären ska då tillsammans med en milisgrupp, allierad med Sudans regering, ha genomfört militära operationer för att skapa möjligheter för Lundin Oils oljepropektering i det område som kallas Block 5A.

– Den huvudsakliga bevisningen här består av ett stort antal civila som blivit utsatta för anfall. Vi kommer också att höra vittnen som arbetat med och studerat situationen i Sudan och som bland annat träffat flyktingar och hört deras berättelser. Dessutom åberopar vi skriftlig rapportering från området, främst från FN och andra internationella organisationer samt från journalister som bevakat området, sade kammaråklagare **Karolina Wieslander** i en kommentar.

ULF B ANDERSSON

FOTO: DMITRY ALESHKOVSKIY/WIKIMEDIA

"EN ÄRA ATT FÅ PRISET"

RYSSLAND. Den 20 oktober meddelade EU-parlamentet att den fängslade ryske antikorrupsionsaktivisten och oppositionspolitikern **Aleksej Navalnyj** får årets Sacharovpris för tankefrihet. EU-parlamentet krävde också att Navalnyj omedelbart ska frigges.

– Detta är inte bara en ära, det är också ett stort ansvar, skrev **Aleksej Navalnyj** på Twitter.

Den ryska regeringen var inte glad.

– Ingen kan få oss att respektera ett sådant beslut, sade Kremles talesperson **Dmitrij Peskov**. **||||**

PRISTAGARE. **Aleksej Navalnyj**.

FÖRFÖLJELSEN FORTSÄTTER

TANZANIA

HUVUDSTAD:
Dodoma City.

POLITIK: Tyska Östafrika övertogs 1919 av Storbritannien som styrde över Tanganyika fram till 1961. 1964 utropades Tanzania efter den blodiga revolutionen på Zanzibar, som då blev en självstyrande del av Tanzania. Julius Nyerere var president 1964-1985 och partiet CCM har styrt landet sedan självständigheten. President John Magufuli vann valet 2015 och 2020 och anklagades för ett auktoritärt styre. Han avled i mars 2021. Vicepresident Samia Suluhu Hassan tog då över styret.

YTA: 947 303 km²
(Sverige:
449 964 km²).

BEFOLKNING:
61,2 miljoner.

I Tanzania har över fem års ökat förtryck mot hbtqi-personer från regeringens sida bromsats efter att president John Magufuli avled i mars. I övriga samhället lever konsekvenserna av hatkampanjer kvar. Hbtqi-personer är inte ens trygga i sina egna hem.

TEXT OCH FOTO: **BENGT SIGVARDSSON**

Den 30-åriga hbtqi-aktivisten *Went* sitter på ett kafé på ett köpcenter i Tanzanias största stad Dar es-Salaam. Han är cirka en och nittio lång och klädd i en randig t-tröja som spänner över hans vältränade bröstorg.

I mars 2021 bromsade den tanzaniska regeringen en över fem år lång hatkampanj mot hbtqi-personer.

– Regeringen har slutat att skylla allt elände på oss, men ute i samhället har inget förändrats. Alla förbättringar som vi hade åstadkommit före 2015 har gått förlorade. Vi är tillbaka på ruta ett, säger *Went*.

För att inte riskera att mer går förlorat vill *Went* inte uppge sitt efternamn eller namnet på sin organisation. Tanzanisk lag förbjuder ”könsligt umgänge som går emot

naturens ordning”, vilket bland annat uttolkas som samkönat sex.

Brott mot lagen, som infördes under den brittiska kolonialtiden (1919 – 1961), kan medföra minst 30 års fängelse och max livstids fängelse. Lagen har dock sällan tillämpats i praktiken och hbtqi-personer var tidigare tämligen förskonade från hatpropaganda. Det förändrades efter att *John Magufuli* blev Tanzanias president den 5 november 2015.

– Tanzania hade varit ett relativt tryggt land för hbtqi-personer. Tidigare regeringar angrep oss inte offentligt. Hatet kom som en total överraskning, säger *Went*.

Det var i juli 2016 som Dar es-Salaams dåvarande guvernör, *Paul Makonda*, hotade

att spåra upp och arrestera hbtqi-personer. Samma månad förbjöds import och försäljning av glidmedel för att det ansågs uppmuntra till homosexualitet och för att ”bromsa spridningen av hiv”.

Kort därpå hotade justitieministern *Harrison Mwakyembe* att avregistrera frivilligorganisationer som ”stödjer homosexualitet”. Tidigare hade hbtqi-personer inkluderats i det nationella programmet mot hiv/aids. Frivilligorganisationer hade kurser för vårdpersonal om hbtqi-frågor, drev drop-in-centers för hivtester och informerade riskgrupper om sexuell hälsa.

– Vi gjorde stora framsteg i kampen mot diskriminering av hbtqi-personer inom hälsovården. Vi hade många allierade både inom vården och juridiken. Plötsligt vågade ingen prata med oss längre, säger *Went*.

I februari, 2017 förbjöds hivtester på drop-in-centers som drevs av frivilligorganisationer. Det följdes av att utlänningar som ”främjade homosexualitet” deporterades. Möten om sexuell hälsa stormades av polis. Deltagare arresterades. En del utsattes för analundersökningar.

– De bevisar givetvis ingenting. Och

TANZANIAS LAGAR

I TYSKA ÖSTAFRIKA, som omfattade Tanganyika, Rwanda och Burundi, kriminaliserades samkönat sex 1899. Efter Versaillesfreden 1919 övertog Storbritannien styret över Tanganyika och kriminaliseringen behölls. Av de drygt 70 länder runt om i världen som fortfarande betraktar samkönat sex som ett brott har närmare 40 länder tidigare varit under brittiskt styre.

I dagens Tanzania har kriminaliseringen behållits i sexualbrottslagstiftningen och ”könsligt umgänge som går emot naturens ordning” mellan män kan ge upp till livstids fängelse.

HOT OCH HAT. 30-åriga *Went* är hbtqi-aktivist i Tanzanias största stad Dar es-Salaam.

det vet läkarna som utför testerna, suckar *Went*.

Went berättar att homofobi spred sig som en löpeld i landet. Hbtqi-personer anklagades för allt ifrån spridning av hiv till ekonomiska problem och kulturellt förfall. Det kulminerade den 31 oktober 2018 då Paul Makonda, guvernör för Dar es-Salaam, uppmanade folk att polisanmäla misstänkta hbtqi-personer. Han påstod sig även ha en lista över individer som skulle gripas och sade att en specialstyrka skulle bildas för ändamålet. Vid denna tidpunkt fick flera hbtqi-personer skyddat boende hos *Went*.

– Vi blev livrädda. Mina grannar visste vem jag var och att hbtqi-personer brukade besöka mig. Skulle de anmäla oss?

► Vi genomled natten i skräck. Tidigt nästa morgon flydde vi till ett hus utanför staden, säger Went.

Under några dagar flyttade de mellan olika hus. De fick hjälp av utländska organisationer.

– Jag, som aktivist, hade många kontakter, men majoriteten av hbtqi-personer i Tanzania har inget stöd att räkna med, inga jobb och kan inte flytta vind för väg, säger Went.

Homofober såg uttalandet som grönt kort för klappjakt på hbtqi-personer.

– Hbtqi-personer misshandlades på gatorna. Ingen hjälpte dem. Det var ju självaste guvernören som uppmanade folk att jaga dem, säger Went.

Hyresvärdar vräkte misstänkta hbtqi-personer. De som tjafsade emot hotades av att bli polisanmälda.

– En del hade betalat ett års hyra i förskott och fick inte sina pengar tillbaka, berättar Went.

Efter internationell kritik mot Paul Makondas uttalande tog regeringen avstånd från det. President John Magufuli lovade att stoppa ”trakasserier och arresteringar” av hbtqi-personer.

– Det internationella samfundet litade på honom, men ingen kollade vad som skedde ute i samhället. Inget förändrades – och inget har förändrats, säger Went.

John Magufuli dog i mars 2021. Han efterträddes av vicepresidenten *Samia Suluhu*.

– Hennes administration består av

samma homofoba personer som tidigare. Enda skillnaden är att de nu tiger om hbtqi-personer, säger Went.

Cirka 36 procent av Tanzanias drygt 60 miljoner invånare är muslimer, de övriga är framför allt kristna. Till skillnad mot i en del andra afrikanska länder finns det inga större fundamentalistiska kristna grupper som eldar på homofobin.

Ökad trygghet står högst på hbtqi-rörelsens agenda, tätt följt av ekonomisk hjälp till de värst utsatta hbtqi-personerna. Många har mist sin försörjning under åren av häxjakt. De diskrimineras av både arbetsgivare och mikrofinansbanker som ger lån för småskalig affärsverksamhet.

Värst utsatta är transpersoner. Det berättar

28-åriga *Yazmine* och 23-åriga *Washo* som jag träffar på en restaurang vid Indiska oceanens strandkant. De identifierar sig som transkvinnor, men berättar att det är omöjligt att klä sig i kvinnokläder och bära smink offentligt.

– Jag vill leva fullt ut som kvinna, men det går inte, säger Yazmine.

Yazmine arbetar för en panafrikansk hbtqi-organisation. Hon skulle därmed inte riskera att få sparken om hon levde fullt ut som kvinna. Däremot skulle hon få leva med ständig risk att trakasseras, misshandlas och arresteras.

– Dessutom får hbtqi-personer rådgivning och psykosocialt stöd i min lägenhet, ibland sover de över. Om jag började klä mig som kvinna skulle jag bli vräkt. Det skulle även drabba dem, säger hon.

EGEN ORGANISATION. Zeina Ali, chef för påverkansarbete, och Lilian Huruma, ordförande, grundade den kvinnliga hbtqi-organisationen *Eagles Wings Youth Initiative* 2017. De ansåg att lesbiska kvinnors situation inte togs på allvar i andra hbtqi-organisationer.

Washo är på flykt undan sin transfobiska familj och bor hos Yazmine.

På en snabbmatsrestaurang sitter 26-åriga *Lilian Huruma* och 30-åriga *Zeina Ali* som är lesbiska. 2017 grundade de den lesbiska organisationen *Eagles Wings Youth Initiative*.

– Vi skulle aldrig ha fått tillstånd att registrera oss som hbtqi-organisation. Därför registrerade vi oss som ungdomsorganisation, förklarar Lilian Huruma.

De var tidigare aktiva i en annan hbtqi-organisation.

– Vi lämnade den eftersom all fokus låg på homosexuella män och hivprevention. Situationen för lesbiska diskuterades nästan aldrig, säger Lilian Huruma.

Hon säger att lesbiska har drabbats lika hårt som andra hbtqi-personer under åren av häxjakt. En del problem är specifika för dem. Till exempel ”korrektionsvåldtäkter”, det vill säga våldtäkter som begås för att ”bota” kvinnan från homosexualitet. Dessa brott anmäls sällan eller aldrig. Det samma gäller andra övergrepp mot hbtqi-personer.

En dag hoppas kvinnorna att det blir möjligt för hbtqi-personer att gifta sig, adoptera barn och annat som är förbundet heterosexuella tanzanier. När *Samia Suluhu* blev president kände Lilian Huruma först hopp.

– Jag förväntade mig inte 100 procent stöd från henne, men hoppades att hon, som kvinna, skulle ha större förståelse för oss. Det gör jag inte längre. Det är bara de hatiska talen mot oss som har upphört, säger Lilian Huruma. IIII

+ JOHN MAGUFULI

JOHN MAGUFULI var president 2015-2021. Han anklagades av oppositionen för valfusk vid presidentvalen 2015 och 2020. När pandemin utbröt 2020 stoppade Magufuli covidtester och uppmanade människor att be. Han motsatte sig också vaccin. Den 17 mars 2021 dog presidenten, officiellt i en hjärtattack men många tror att dödsorsaken var covid-19.

FOTO: ISSA MICHUZI/WIKIMEDIA

FOLKTRIBUNAL MOT JOURNALISTMORD

På internationella dagen för att stoppa straffrihet för brott mot journalister presenterades en folktribunal i Haag. "A Safer Truth for the World" arbetar brett mot straffrihet. Tre mord på journalister sätts i fokus, när en särskild åklagare nu "åttalar" ansvariga i Sri Lanka, Syrien och Mexiko.

TEXT OCH FOTO: JOHAN MIKAELSSON

INVIGNING. Leon Willems, chef för FPU, höll öppningstalet.

ett lätt regn faller vid Nieuwe Kerk i nederländska Haag den 2 november. Vid en gigantisk predikstol huserar "People's Tribunal on the Murder of Journalists". Cirka 300 personer finns på åhörarplats.

Initiativet under Permanenta folktribunalen (TPP) beskrivs som banbrytande. Det är en del av "A Safer World for the Truth" som involverar Free Press Unlimited (FPU), Committee to Protect Journalists (CPJ) och Reportrar utan gränser.

– Det behövs, konstaterar Leon Willems, chef för FPU. För att hitta nya bevis och för att få lagliga instanser på lokal nivå att åter öppna dessa fall. Att skipa rättvisa för sanningens skull. Och för den större saken: att säkerställa att viktiga berättelser som de här journalisterna arbetade med kommer fram.

Vid sessionen vittnar forskaren Hatice Cengiz, änka till den saudiske journalisten Jamal Khashoggi, som mördades i

Istanbul 2018, liksom journalisten Matthew Caruana Galizia, son till journalisten Daphne Caruana Galizia som mördades på Malta 2017. Journalister beskriver likaledes känslolöst men sakligt vad som hände när kollegor mördades. En gemensam nämnare är att de mördade har undersökt korruption och människorättsbrott, inte minst under väpnade konflikter.

Nästa skede i tribunalen ska tre ouppklarade mord tas upp vid tre separata sessioner. Jurister och experter har förberett åtalen. Anhöriga, kollegor och experter kommer att vittna. De tilltalade får skicka advokater. Om de inte gör det tilldelas de försvarare.

I maj 2022 levererar en domare domslut baserat på utlåtande från en jury bestående av framstående domare och kompetenta personer från olika fält och från alla världsdelar.

TPP, med bas i Rom, har sin grund i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga

rättigheterna och den inte lika etablerade "allmänna deklARATIONEN om folks rättigheter" från 1976. Tanken är att ingripa där nationella processer kört fast. Generalsekreteraren Gianni Tognoni beskriver de utvalda fallen som "tydliga". De är bara en början. Ett internationellt nätverk av experter verkar nu för att stoppa straffriheten.

– Alla ser att detta är ett globalt problem och att något måste göras. Nu görs något och vi förbereder en gemensam aktion, säger Gianni Tognoni till Amnesty Press. Det handlar inte om en lång rad enskilda fall, utan om ett systematiskt brott mot människor genom straffriheten.

år fick två journalister Nobels fredspris; Dmitrij Muratov från Ryssland och Maria Ressa från Filippinerna. Hon talade till mötet via länk.

– Genom priset och det erkännande hon fått kan Maria Ressa ta ytterligare steg för att nå ut. Vi hoppas på det, säger Gianni Tognoni.

Det uppges att 81 procent av alla journalistmord i världen är ouppklarade. Frågan är vilken legitimitet och effekt domsluten får. Kommer någon att bry sig?

Svaret är väl att såväl enskilda människor som organisationer, maktthavare och stater behöver arbeta för förändring. Det blir upp till bevis 2022. ■■■■

TRIBUNAL. Folktribunalen samlas i Nieuwe Kerk i Haag 2 november.

"Alla ser att detta är ett globalt problem och att något måste göras. Nu görs något och vi förbereder en gemensam aktion."

Gianni Tognoni, generalsekreterare TPP

TRE MORDFALL VID SESSIONER 2022

Åklagaren Almudena Bernabeu har väckt "åtal" i tre mordfall. Domar i målen lämnas vid en avslutande session, 3 maj, 2022, internationella pressfrihetsdagen.

LASANTHA WICKREMATUNGE

Redaktör för Sunday Leader, mördades 8 januari 2009 i Colombo, Sri Lanka. Åklagaren vid TPP pekar som skyldig "särskilt ut säkerhets- och underrättelsetjänsten ledd av dåvarande chefen för försvarsministeriet, nu president, Gotabaya Rajapaksa, såväl som efterföljande regeringar och andra statliga aktörer".

SAKNAD. Journalister bär Lasantha Wickrematunges kista till begravningsplatsen i Colombo i januari 2009.

FOTO: ENAB BALADI

NABIL SHARBAJI AL-SHARBAJI

Journalist och fredsaktivist, dödades i militärfängelset Saydnaya, i Syrien, 3 maj 2015. Åklagaren vid TPP håller Syrisk arabiska republiken, ansvarig.

MIGUEL ÁNGEL LÓPEZ VELASCO

Journalist vid Notiver, hans fru och son sköts ihjäl 20 juni 2011 i Veracruz i Mexiko. Åklagaren vid TPP pekar som skyldig ut staten Mexiko, "i synnerhet de statliga aktörer som har till uppgift att skydda journalister och utreda attacker mot journalister, både inom den federala regeringen och regeringen i delstaten Veracruz."

SÅ GICK DET SEN

ICC UTREDER VENEZUELA

VENEZUELA. ICC, den internationella brottmålsdomstolen i Haag, kommer nu inleda en fullskalig utredning om vad som hände i Venezuela när myndigheterna slog ned de omfattande protesterna 2017.

ICC:s chefsåklagare **Karim Khan** och Venezuelas president **Nicolás Maduro** har träffats och skrivit under ett dokument som ger ICC mandat att genomföra utredningen.

– Som stat respekterar vi hans beslut, även om vi inte delar det, sade presidenten.

Nicolás Maduro och Karim Khan betonade vid den gemensamma presentationen att det i detta skede inte finns några specifika misstänkta.

Erika Guevara-Rosas, Amerikachef vid Amnesty International, välkomnade beskedet och uppmanade åklagarkontoret vid ICC att fullt ut undersöka de grymheter som har begåtts mot det venezuelanska folket. IIII

NEJ TILL NY ABORTLAG

SLOVAKIEN. För tredje året i rad röstade parlamentet i Slovakien den 11 november nej till att förändra landets abortlagstiftning. OfaNO, "Vanligt folk", ett populistiskt högerparti som vann valet 2020, hade föreslagit att rätten att göra abort fram till och med vecka 12 skulle finnas kvar men bland annat skulle den obligatoriska "betänketiden" förlängas från 48 till 96 timmar och det skulle krävas intyg från två läkare istället för en för att av medicinska skäl få göra abort.

Den som vill göra abort skulle också vara tvungen att redogöra för skälen och det skulle bli förbjudet att göra "reklam" för abortmöjligheter.

Parlamentsledamöterna avvisade förslaget med en rösts övervikt, rapporterar Euronews. Även förra året föll förslaget med en röst. Frågan splittrar regeringskoalitionen då det liberala SaS, Frihet- och solidaritetspartiet är motståndare till förändring av abortlagen. IIII

SANNINGSSÖKANDE. Gambias sannings- och försoningskommission, TRRC, invigs den 15 oktober 2018.

FOTO: CLAIRE BARGELES/ AFP/TT

Gambia går till val

GAMBIA. Den 4 december ska presidentval hållas i Gambia och sex kandidater inledde den 9 november valkampanjen. En av kandidaterna är den sittande presidenten **Adama Barrow** vilket har lett till kritik då han tidigare sagt att han inte skulle söka en andra mandatperiod.

Förra gången det var presidentval i Gambia, 2016, var landets diktator **Yahya Jammeh** vid makten. Han hade tagit makten i en kupp 1994 och styrde landet med järnhand. Vid valet 2016 vägrade han erkänna Adama Barrows valseger och först när den västafrikanska samarbetsorganisationen Ecowas ingrep militärt i början av 2017 avgick Yahya Jammeh och gick i exil

i Ekvatorialguinea.

Förhoppningarna var stora om en uppgörelse med de många brotten under Jammehs styre.

– Den repressiva regimen under Yahya Jammeh kännetecknades av godtyckliga massarresteringar, talrik tortyr, utomrättsliga avrättningar och obarmhärtig förföljelse av olikänkade röster, konstaterar **Samira Daoud**, chef för Amnesty Internationals avdelning för Väst- och Centralafrika.

En kommission för sanning och försoning, TRRC, skapades för att utreda brotten under Jammehs styre och ge kompensation till drabbade. TRRC:s slutrapport skulle ha kommit den 30 september men har skjutits upp.

Inför valrörelsen uppmanar

Amnesty alla politiska partier och kandidater att se till att TRRC:s rekommendationer följs som ett sätt att bekämpa straffrihet. Amnesty anser också att de som tjänstgjort i Jammehs regim och anklagas för allvarliga brott måste ställas inför rätta. I ett manifest riktat till presidentkandidaterna kräver också Amnesty att de arbetar för ett absolut tortyrförbud, att dödsstraffet avskaffas och att kvinnors rättigheter skyddas.

Det kom som en total överraskning när Adama Barrow tidigare i höst meddelade att hans parti NPP hade ingått en allians med den tidigare diktatorn Jammehs parti APRC. Det utlöste spekulationer om att Barrow efter en valseger den 4 december kommer låta Jammeh återvända till Gambia utan att ställas inför rätta. Och det finns farhågor att det arbete som har gjorts i TRRC

inte kommer att genomföras utan begravas utan åtgärder. Yahya Jammeh tog dock från sin exil avstånd från alliansen.

En av dem som har utretts av kommissionen är Fatou Bensouda, som 2012–2021 var chefsåklagare vid ICC, Internationella brottmålsdomstolen. Hon samarbetade med Yahya Jammeh och var justitieminister och justitiekansler i Gambia mellan juli 1998 och mars 2000.

I en intervju med Justiceinfo.net den 4 november berättar **Fatou Bensouda** för första gången om sin tid i Gambias regering och förnekar att hon kände till övergrepp mot mänskliga rättigheter. Fanns det inte någon rapport från Amnesty International, frågar Justiceinfo.net.

– Inte vad jag känner till, svarar Fatou Bensouda.

ULF B ANDERSSON

FRIKÄNDA EFTER TOLV ÅR

TURKIET. Den 28 maj 2009 greps ett antal ledande personer inom fackförbundet KESK, som organiserar of-fentliganställda i Turkiet. De anklagades bland annat för att ha bildat en terroristorganisation och 30 personer dömdes till sammanlagt 156 års fängelse, en dom som fastställdes i högre instans. Fallet fick stor uppmärksamhet inom internationell fackför-eningsrörelse.

År 2015 tog dock Turkiets konstitutions-domstol upp fallet och konstaterade att de möten och demonstrationer som de dömda hade deltagit i inte kunde utgöra skäl för domen och beordrade en ny rättslig prövning.

Vid en ny rättegång i Izmir den 14 oktober frikändes till sist KESK-medlemmarna efter tolv år.

– De dömdes på bevis som hade fabri-cerats av polisen, sade försvaradvokaten **Nedim Değirmenci** till Bianet. Våra krav som grundade sig i friheten för fackföreningars aktiviteter fick gehör av domstolen. IIII

DOMEN FASTSTÄLLD

BURUNDI. Den 29 september beslöt appellationsdomstolen i Ngozi i Burundi att fastställa domen på fem års fängelse mot advokaten **Tony Germain Nkina** (se Fatta Pennan nummer 3/2021). Han anklagas för "samarbete med rebeller som attackerat Burundi". Sex internationella människorätts-grupper, däribland Amnesty International,

Human Rights Watch, HRW, och TRIAL International, riktade i ett gemensamt uttalande den 8 oktober skarp kritik mot domen och den bristfälliga rättegången.

– En travesti på rättvisa, sade **Lewis Mudge** från HRW. IIII

DÖMD. Tony Germain Nkina.

FOTO: PRIVAT

NÄR FREDRIK BLEV MARISOL

I dokumentärfilmen "Marisol" porträtteras Fredrik Ekelund/Marisol, som kom ut som transvestit vid 64 års ålder. En av regissörerna är hens dotter; Amanda Erixon Ekelund.

TEXT: CHARLIE OLOFSSON

Amnesty Press träffar författaren, dramatikern och översättaren Marisol Ekelund, och regissörerna Amanda Erixon Ekelund och Stefan Berg för en intervju inför biopremiären 22 oktober. Marisols naglar är målade i rosa, vitt och blått; transflaggans färger. Nu finns en stolthet. Så var det inte 2015, när bomben briserade. Det var under en promenad på Drottninggatan som Fredrik/Marisol plötsligt insåg att hen är transvestit. I filmen beskriver hen det som en blixt:

– Jag såg en skyltdocka och kände "hon är jag". Det var överväldigande.

Snart skulle radhuslivet hemma i Malmö rasa. Barnen undrade vad det var som hände medan Marisol i hemlighet tog allt mer plats. På andra sidan Öresundsbron träffade hen andra transvestiter och de blev viktiga.

Fredrik/Marisol beskriver det som att hen

behövde de där resorna för att kunna utforska sin kvinnliga sida. I filmen målas starka kontraster upp mellan Fredriks och Marisols olika liv. Tacokvällar och familjeliv ställs mot hårt festande. När Fredrik/Marisol i filmen beskriver de olika delarna av sig själv framstår Fredrik och Marisol stundvis som två olika personer med olika egenskaper och olika liv. "Men du är väl en?" Dottern Amanda ställer frågan i en scen och det blir tyst.

– Jag blev henne svaret skyldig, berättar Marisol Ekelund. När hon ställde frågan kunde jag inte svara, men nu kan jag säga att jag är en. Marisol och Fredrik har alltmer börjat harmoniseras. Kasten mellan deras världar är inte lika våldsamma längre.

Det var Stefan Berg som ville göra filmen om Marisol. Han ställde frågan till Fredrik/Marisol, som hänvisade vidare till sin dotter Amanda.

– Eftersom Amanda också är filmare tyckte jag att om det skulle göras en film så skulle hon vara med. Jag ville att hon skulle göra den för att jag tycker hon är bra, men också för att jag tänkte att hon kanske ville berätta med sitt perspektiv, säger Marisol.

Att göra en film om sin egen förälder har ibland varit svårt, men på något sätt har det också känts naturligt, tycker Amanda Erixon Ekelund.

– Vi har mötts i ett gemensamt skapande, säger hon. Det har också känts viktigt för mig att få ha inflytande över vad som kommer ut om vår familj. Tidigare har ju inte jag haft någon kontroll utan det är pappa som har berättat.

EN NY VÄRLD. På andra sidan bron, i Köpenhamn, hittar Marisol nya vänner. FOTO: STEFAN BERG

Ar 2018 släppte Fredrik/Marisol den självbiografiska boken "Q". Hen har också engagerat sig i transfrågor, bland annat genom organisationen FPES (Full Personality Expression Sweden).

Under de senaste åren har synen på kön stundvis debatterats livligt på kultursidorna hos flera svenska dagstidningar. Det handlar om begreppet könsidentitet, som vissa tycker förändrar synen på kön på ett sätt som missgynnar kvinnorörelsen. Inom stora delar av transrörelsen ser man istället att debattörerna med sina inlägg ifrågasätter transpersoners själva existens.

Marisol Ekelund tycker att det är en olyckligt hård ton i debatten och hoppas att filmen ska hjälpa transvestiter som fortfarande är kvar i garderoben, och bidra till ökad acceptans:

– Jag tror att ju fler vi är som blir offentliga, desto större blir acceptansen. Det är en anledning för mig att berätta min historia.

Marisol Ekelund upplever att transvestiter har hamnat lite i skymundan i och med att arbetet för transrättigheter ofta fokuserar på tillgång till könskonfirmerande vård

HOPPFULL. Marisol hoppas att filmen om hen ska öka acceptansen.

FOTO: CHARLIE OLOFSSON

och möjlighet att ändra juridiskt kön. De flesta som identifierar sig som transvestit eller crossdresser, som är ett begrepp som har börjat användas alltmer, vill inte göra något av det. Istället handlar det enligt RFSL:s ordlista om att "ibland eller ofta ha ett annat könsuttryck än det som förväntas utifrån ens juridiska kön. Det kan handla om kläder, smink, hår, kroppsspråk, röstläge och andra attribut".

– Vi ses ibland som lite ytliga, men i grund och botten kämpar vi för samma sak som andra transpersoner. Vi vill bli respekterade som de vi är, och där tror jag att vi är på väg åt rätt håll även om vi också ser en konservativ backlash. Vi lever i en motstridig tid, men på sikt är jag säker på att det går åt rätt håll, säger Marisol Ekelund. ■■■

RADIOTIPS

Författaren Alice Staffan Beckman berättar om identitet och politik i Söndagsintervjun i P1 den 26 september. Sök på sverigeradio.se

FILMSKAPARE. Amanda Erixon Ekelund och Stefan Berg har gjort filmen "Marisol" om Fredrik Ekelund/Marisol (till höger). FOTO: CHARLIE OLOFSSON

Väljort om Metoo

**METOO –
HÖSTEN SOM FÖRÄNDRADE SVERIGE**

SVT Play

ATT SE DE ÅTTA delarna i SVT:s välgjorda dokumentärserie "Metoo – hösten som förändrade Sverige" blir en påminnelse om att fyra år både går snabbt och känns nära. Med ett perspektiv bakåt kan det vara lättare att se klart på vad som hände samtidigt som den naturliga frågan blir om något har förändrats sedan 2017. Enligt en omfattande undersökning av Kantar från 2020 hade andelen som upplever sexuella trakasserier på arbetsplatsen inte minskat sedan #metoo. 17 procent av kvinnorna och 12 procent av männen uppgav att de hade utsatts för sexuella trakasserier.

SVT-serien påminner om den enorma kraften i de 65 upprop som växte fram på kort tid under Metoo där kvinnor berättade om upplevelser av allt från sexuella övergrepp till nedlåtande attityder och trakasserier på grund av kön. Här skildras också de olika bemötanden upproppen fick, från en överbefälhavare som tog det på djupaste allvar till en nytillträdd polischef som var ointresserad.

Det berättas om framgången när dåvarande jämställdhetsministern **Åsa Regnér** mötte företrädare för upproppen och lovade åtgärder från regeringen. Nästa dag avgick ministern för att tillträda en FN-tjänst.

Bland det mest gripande i serien är berättelsen om **Lotten Sunna**, som är med och startar en grupp för kvinnor med drogproblematik, prostitution och kriminalitet i bagaget; #utanskyddsnät. Där handlar det om en upprättelse för dem som sällan syns i offentligheten.

I serien berörs också Metoo-höstens pressetiska baksida där traditionella medier brast i ansvar och drevet mot **Benny Fredriksson**, chefen för Kulturhuset/Stadsteatern i Stockholm som avgick och tog sitt liv.

ULF B ANDERSSON

LÄGER. Ett av lägren i Xinjiang 2019 där människor placeras för omskolning och arbetsträning.

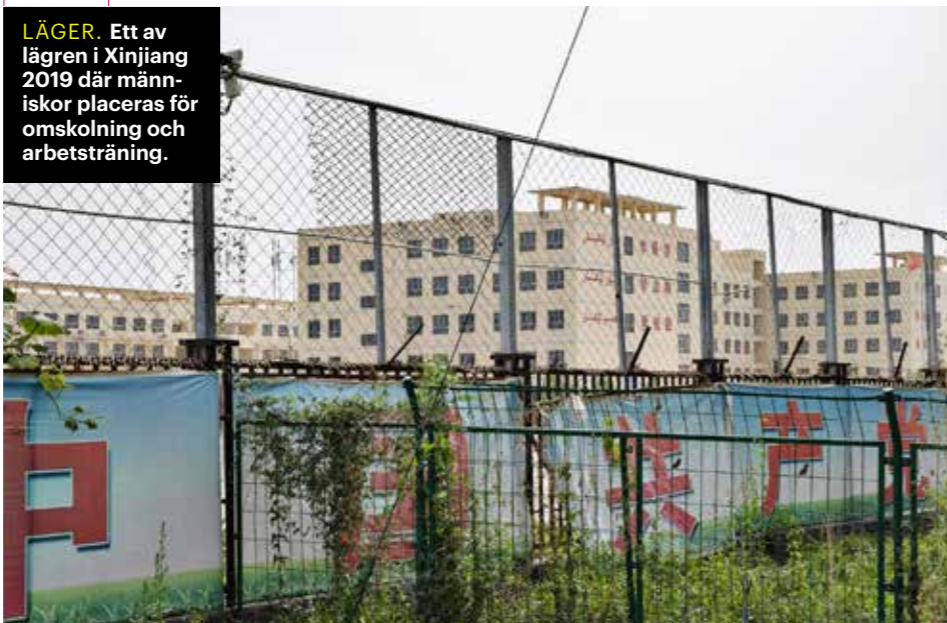

FOTO: GILLES SABRIE/THE NEW YORK TIMES/TT

Vittnesmål om lägren

**ÖGONVITNET.
TVINGAD TILL ARBETE
I KINAS HELVETES-
LÄGER – OCH FLYKTEN
DÄRIFRÅN**

Sayragul Sauytbay
och Alexandra Cavalius
Översättning: Lars Narin
Narin förlag

ETT VIRUS för tanken – det är rubriken för det avslutande stycket i boken "Ögonvittnet". Där ger *Sayragul Sauytbay* en bild av hur den kinesiska regimerna hanterade utbrottet av coronaviruset i slutet av 2019 och hur tester stoppades, statistik ändrades och vittnen tystades. Det är skrämmande men än mer skrämmande är det hon kallar den kinesiska regimens "tankevirus" som utvecklats i regionen Xinjiang

och som Sauytbay menar nu sprider sig över världen.

Ögonvittnet bygger på intervjuer som den tyska frilansjournalisten och författaren *Alexandra Cavalius* gjort med Sayragul Sauytbay, tillhörig den muslimska kazakiska minoriteten i Xinjiang.

Sauytbay föddes 1976 i en liten by 750 kilometer från provinshuvudstaden Ürümqi och hennes föräldrar var halvnomader. Fadern var även lärare och undervisade barnen i byn. Hon berättar målande om sin barn-dom, kazakiska traditioner och det fattiga men förhållandevis bra livet.

Det förändras snart. Fler och fler hankineser börjar flytta in som nybyggare och tar över olika verksamheter. Familjen bestämmer sig för att flytta till Kazak-

stan. Sayragul blir dock kvar i Kina då hon inte får ut sitt pass. När hon sedan i slutet av 2017 kallas in för att vara lärare i ett omskolningsläger börjar hennes helvetesresa. Beskrivningarna av vad hon upplevde där är fruktansvärda. Det handlar om fysisk och mental nedbrytning av människor, förfärande tortyr, människor som förs bort och aldrig återkommer.

Hennes detaljerade upplevelser från lägret är inte möjliga att verifiera men stämmer överens med de rapporter om förhållandena i lägren, där främst uigurer har placerats, som kommit från bland andra Amnesty International och Human Rights Watch.

I mars 2018 får Sauytbay besked att hennes arbete i lägret är slut och hon ska återvända hem och fortsätta sitt arbete som rektor för förskolor. Dock får hon problem med att resten av familjen finns i Kazakstan och blivit medborgare där. Hon inser att hon riskerar att sändas tillbaka till något läger, den här gången som fånge, och bestämmer sig för att fly till Kazakstan. Men på grund av Kinas påtryckningar, inflytande och hot tvingas familjen att även lämna Kazakstan och befinner sig nu i Sverige. Inte ens här undkommer Sauytbay hoten. Telefonen ringer och någon säger "tänk på dina barn....".

Boken bygger som sagt på intervjuer men intervjuarens röst hörs aldrig utan Sauytbays egna ord och tankar flödar fritt. Kanske lite för fritt ibland, det är stort som smått som kommer med och jag tror boken hade mått bra av en stramare redaktörshand. **ANDREA BODEKULL**

INITIERAT OM DAGENS AFGHANISTAN

TALIBANERNAS ÅTERKOMST

PBS / SVT Play

DEN BRITTISK-afghanske **Najibullah Quraishi** är en flerfaldigt prisbelönad journalist som har bevakat Afghanistan i över 20 år. I "Talibanernas återkomst", gjord under hösten för PBS i USA, ges både ögonblicksbilder från talibanernas maktövertagande i Afghanistan i augusti 2021 och dystra framtidsprognoser. Quraishi är en lågmäld reporter som initierat skildrar både de afghaner som nu ser ett hopp om ett slut på över 40 år av krig och utblottade flyktingar som lever i parker i huvudstaden Kabul och är en föräning om den humanitära katastrof som landet står inför. Han träffar kvinnor som nu ser hoppet om möjligheterna till utbildning och en ljusare framtid omgärdas med stora frågetecken.

Medan många människorättsaktivister, liksom journalister, valt att lämna Afghanistan så har journalisten och aktivisten **Mahbouba Seraj** valt att stanna kvar i Kabul, övertygad om att hon, som leder Afghan Women's Network, behövs inne i landet. Hon fängslades av kommunistregimen 1978 och gick efter frigivningen i exil i USA

innan hon 2003 återvände till Afghanistan.

Vid Quraishis besök hos henne säger hon att hon gärna vill föra samtal med talibanregeringen och att "Afghanistans 18 miljoner kvinnor verkligen behöver en röst".

Så knackar det på dörren och vi får en påminnelse om verkligheten i dagens Kabul. En förtvivlad kvinna kommer för att få hjälp och visar en bild på sin 22-åriga dotterdotter. Den unga kvinnan hade hunnit ringa till sin mamma för att säga att talibanerna hade tagit henne och nu fruktar mormodern att hon ska bli utsatt för tvångsäktenskap.

När kvinnan har gått säger Mahbouba Seraj att hon känner sig helt hjälplös.

Quraishi är också på plats när kvinnorrättsaktivister stoppas med våld av talibanerna och ger en dyster bild av förhoppningarna om att talibanerna har förändrats sedan de styrde 1996–2001.

Därtill växer Islamiska staten, IS. Dess regionala gren IS-Khorasan har sedan filmen gjordes fortsatt med besinningslösa angrepp mot shiamuslimska hazarer i moskéer och den 2 november dödade många personer vid en attack mot ett militärsjukhus i Kabul.

ULF B ANDERSSON

NYA TIDER.
Najibullah Quraishi
skildrar maktskiftet i "Talibanernas återkomst".

FOTO: SVT

Nidbilder granskas

CATFIGHT. NIDBILDER AV KVINNOR I GRUPP
Johanna Wester
Romanus & Selling

I BOKEN "Catfight. Nidbilder av kvinnor i grupp" vill Johanna Wester undersöka och göra upp med föreställningar om att kvinnor bara snackar skit om varandra, alltid är falska och inte kan samarbeta. Boken är uppdelad i elva kapitel och bygger på författarens egna erfarenheter, intervjuer med forskare och professorer samt granskningar av populärkultur, politik, språk och media.

I det inledande kapitlet redogör Wester för ett antal vanliga nidbilder av kvinnor. I listan återfinns till exempel: "de är inkompetenta", "de klagar och fokuserar på problem" och "de överanalyserar i stället för att samarbeta". Wester fortsätter sedan i kapitel två med att undersöka var bilderna kommer från och vad som gör att de upprätthålls.

Hon pekar bland annat på att den patriarkala samhällsstrukturen vinner på att nidbilderna av kvinnor lever kvar samt att bilderna, om de lyfts fram tillräckligt ofta, fungerar som en självuppfyllande profetia. Det vill säga att kvinnor inte sällan internaliserar nidbilderna som en del i samhällets förväntningar på vad det är att "vara kvinna". Efterföljande kapitel djupdyker sedan i bland annat det internaliserade kvinnoföraktet samt vilka hinder som finns för kvinnlig gemenskap.

Westers bok är lättillgänglig och tydlig. I flera kapitel återfinns punktlister och tydliga sammanfattningar. Däremot presenterar den inget nytt. Den som redan genomgått sitt feministiska uppvaknande behöver alltså inte springa till bokhandeln. Däremot kan boken fungera som en present till någon som kanske ännu inte fått syn på patriarkatet.

SANNA BLOMGREN

PANIK. Kristine Kujath Thorp gör en nyanserad gestaltning av sin karaktär Raket.

FOTO: MOTIVS/TRIART

Oönskat moderskap

NINJABABY

Regi: **Yngvild Sve Flikke**
Längd: **104 min**
Land: **Norge**

I NORSKA FILMEN

Ninjababy, regisserad av Yngvild Sve Flikke, följer vi 23-åriga Raket, som i filmens början får veta att hon är gravid – i sjätte månaden. Att göra en abort är alltså för sent och någon mamma vill Raket absolut inte bli. Detta sätter igång en rad känslor och reaktioner, både hos Raket själv och de som finns runt omkring henne. Hur har hon kunnat bli gravid när hon äter p-piller? Vem är pappan? Är det Aikido-Mos eller Pitt-Jesus eller någon annan? Varför har hon inte märkt av att hon är gravid? Vad ska hända med barnet i magen?

Till sin hjälp att reda i frågorna har hon sin bästa vän och rumskompis Ingrid. Men snart skapar sig Raket också en liten tecknad figur att tala med, som följer med henne genom filmens gång; nämligen ninjababyn. Inte sällan ger ninjababyn uttryck för de känslor av skam och skuld som Raket har inför sig själv och sin inställning till moderskapet.

Vid ett tillfälle i filmen

säger Raket till sin ninjababy att hon vill slippa den utan att få dåligt samvete för resten av livet. Med den repliken ringar hon in ett av filmens centrala teman; nämligen moderskapet och de förväntningar och myter som finns kring det. För Raket har inga moderskänslor. Hon vill inte bli mamma. Hon vill hellre bli astronaut, ölprovare eller serietecknare. Och så ska man ju, enligt rådande samhällsnormer, egentligen inte känna.

Huvudrollen som Raket spelas av Kristine Kujath Thorp, som gör en fantastiskt fin och nyanserad gestaltning av sin karaktär. Alla känslor får rymmas i Raket och det gör henne komplex och välgrundad. För trots att hon är tydlig med att hon inte vill bli mamma är hon samtidigt orolig för sin bebis och vill att den ska få det bra.

Filmens manus är humoristiskt och varmt, men samtidigt rakt och krasst. Inte sällan studsar dialogen mellan de stereotypa bilderna av kvinnan som antingen madonna eller hora. På vissa sätt påminner Yngvild Sve Flikkes film om den amerikanska filmen "Juno" från 2007. Men i Ninjababy slipper vi happy-ever-after-slutet och annat romantiserande kring, ja, det mesta egentligen, vilket är väldigt härligt. **SANNA BLOMGREN**

THE STORY OF
KARL-BERTIL
JONSSON'S
CHRISTMAS EVE

DER GESCHICHTE VON
KARL-BERTIL
JONSSON'S
HEILIGEN ABEND

LA VIGILIA
DI NATALE
DI KARL-BERTIL
JONSSON

OMTYCKT PRESENT TILL UTLÄNDSKA VÄNNER

Varje julafton sedan 1975 samlas svenskar och norrmän framför tv:n för att titta på Karl-Bertil Jonssons julafton – en animerad film av Per Åhlin med Tage Danielssons text från boken
Sagor för barn över 18 år.

Nu finns boken med Per Åhlins bilder på engelska, tyska och italienska utgiven av Trollboken AB.
www.trollboken.se/karlbertil

Finns på Utbildningsstaden, Adlibris och Bokus och i bokhandeln.

Vid köp på Utbildningsstaden går 10 kr till stadsmissionen.

TV-TIPS

På SVT Play finns den italienska dokumentären "Libyen - Kadaffis blodiga arv".

Under ockupation

KANALERNA I DE KOOI. EN BERÄTTELSE OM MOTSTÅND
Martin Klepke
 Verbal förlag

I MAJ 1940 gick Nazityskland till överraskande anfall västerut. Nederländerna hade förklarat sig neutralt. Efter fem dagar gav Nederländerna upp sedan Luftwaffe hade terrorbombat Rotterdam den 14 maj. **Drottning Wilhelmina** och regeringen flydde till Storbritannien där en exilregering bildades. Fem år av ockupation följde.

I "Kanalerna i De Kooi" gör **Martin Klepke**, politisk redaktör på Arbetet, en resa tillbaka i tiden till De Kooi, en arbetarstadsdel i staden Leiden, och lägger ett pussel kring sina släktingars upplevelser under dessa mörka år och hur det påverkade dem många år framåt.

Klepke är född 1958 och han återberättar episoder som han nu minns och söker förklaringar till och han gräver i arkiven i Nederländerna. Det är fängslande att ta del av de svåra val som människor tvingades göra under en ockupation som ingen vet hur länge den ska vara. Berättelserna om **tante Co** som överlevde tiden i lägren Vught, Ravensbrück och Dachau, och om **Bart** som satt fyra år i tyskt arbetsläger är fasansfulla och gripande.

En del i Nederländerna valde aktivt motstånd mot ockupationen. Andra, som de två bröderna **van der Water**, som hade en guldsmidsbutik, valde samarbete med tyskarna. Martin Klepke minns hur hans far, som vill gå vidare efter kriget, också söker upp den tredje brodern som hade stött motståndet. Han konstaterar krasst om sina två bröder: "Jag vill aldrig se dem mer. Aldrig".

Klepkes bok rekommenderas varmt för alla som intresserar sig för enskilda öden i den europeiska historien.

ULF B ANDERSSON

INFÖR VALET. Demonstration i huvudstaden Tripoli mot att Saif al-Islam ska ställa upp som presidentkandidat i valet 24 december. FOTO: MAHMUD TURKIA/AFP/TT

Smutsigt spel om Libyen

GÅR DET ATT RÄDDA LIBYEN?

Bitte Hammargren
 Världspolitikens Dagsfrågor 2021/9
 Utrikespolitiska institutet

DEN 17 MARS 2011 röstade FN:s säkerhetsråd med tio röster för och fem nedlagda för att med "alla nödvändiga medel" skydda civila i Libyen. Det var under den Arabiska våren och i februari 2011 hade ett uppror brutit ut i Benghazi mot **Muammar Gaddafi**, som enväldigt hade styrt Libyen sedan han tog makten i en kupp 1969. Det fanns en fruktan att Gaddafis styrkor skulle maktöverta civila för att slå ned upprорот.

Nato tog på sig uppdraget

och arabländer anslöt sig liksom Sverige. Snart skulle det stå klart att FN:s operation förvandlades till att fungera som den väpnade upprorsrörelsens flygvapen. I oktober 2011 mördades Gaddafi efter att ha tillfångatagits av rebellererna.

Libyen hade under Gaddafis styre utvecklats ekonomiskt samtidigt som hans regim gjort sig känd för övergrepp och utrikespolitiska äventyr, inklusive stöd till terroråd. Regimens förhållande till väst hade dock förbättrats och ledare som **Tony Blair** i Storbritannien, **Nikolas Sarkozy** i Frankrike och **Silvio Berlusconi** i Italien hade goda förbindelser med Gaddafi.

De som störtade Gaddafis regim var en koalition av grupper som hade mycket olika syn på hur Libyen skulle styras. Därtill hade

en rad utländska makter sina egna agendor och 2014 var landet inne i inbördeskrig. **Bitte Hammargren** red i "Går det att rädda Libyen?" ut det smutsiga och komplexa spelet kring Libyen.

Nu råder vapenvila och det är meningen att val ska hållas den 24 december. Bland kandidaterna finns **Saif al-Islam**, som till Muammar Gaddafi, som är efterlyst av ICC, Internationella brottmålsdomstolen, som hittills haft föga framgång i Libyen. En annan kandidat är **Khalifa Haftar**, en krigsherre i östra Libyen som tidigare arbetat för Gaddafis regim men rekryterades av CIA i slutet av 1980-talet innan han 2011 återvände till Libyen och 2014 bildade sin egen armé, LNA.

I april 2019 inledde Haftar ett försök att erövra huvudstaden Tripoli och stötte FN-stödda regeringen. Han fick stöd av Ryssland, Frankrike, Förenade Arabemiraten och Egypten. När Turkiet i slutet av 2019 ingrep militärt, bland annat genom att flyga in syriska legosoldater, kunde regeringen i Tripoli räddas och LNA tvingades på reträtt.

Hammargren beskriver på ett klagande sätt hur ett antal länder använder Libyen för sina egna ekonomiska eller geopolitiska intressen. Och migranter som sökt sig till Libyen för att nå Europa är förlorare i detta spel liksom de civila libyer som drabbats av förbrytelser i ett land med straffrihet.

Det brittiska ingripandet 2011 har kritiskt utvärderats av parlamentet men Hammargren påpekar att någon "motsvarande förutsättningslös utvärdering" inte har gjorts i Sverige av det svenska deltagandet i Natoinsatsen.

ULF B ANDERSSON

GRIPANDE MINNEN

SARAJEVO. MINNEN FRÅN EN BELÄGRING
Jasenko Selimović
 Albert Bonniers Förlag

DENNA HÖST kommer återvarnande ord om utvecklingen i Bosnien-Hercegovina. Hösten 1995 gjorde Daytonavtalet slut på det krig som hade pågått sedan våren 1992 och lett till folkfördrivningar och 100 000 döda. En "Hög representant" blev det internationella samfundets övervakare av utvecklingen i landet, som delades i två "entiteter"; Republika Srpska, dominerade av bosnienser, och Federationen, dominerade av bosniaker (muslimer) och bosnienkroater.

I juli meddelade **Valentin Inzko**, avgående Hög representant, att folkmordsförnekelse nu skulle bli ett brott och att glorifiering av krigsförbrytare förbjöds.

Det blev starten för en kris där **Milorad Dodik**, president i Republika Srpska, RS, i oktober meddelade att entiteten nu drar sig ur flera av Bosniens gemensamma institutioner och han hotade med att RS ska dra tillbaka sina soldater från den bosniska armén och skapa en egen försvarsstyrka. **Christian Schmidt**, ny Hög representant, varnade i början av november för att Bosnien

hotas av upplösning och menade att den internationella militära närvaron nu måste förstärkas för att förhindra våldsbrott och i värsta fall ett fullskaligt krig.

Jasenko Selimović har i Sverige blivit känd både som kulturpersonlighet och liberal politiker, som satt i EU-parlamentet 2015-2019. Han gör med sin bok "Sarajevo. Minnen från en belägring" det möjligt för oss att förstå vad kriget i Bosnien gjorde med människor. Han levde ett vanligt liv i en huvudstad som var en multietnisk produkt av det positiva som hade skapats under Jugoslavien. Han hade sin flickvän **Amira**, sina vänner och levde som så många andra i Sarajevo i illusionen att Bosnien var ett undantag när kriget 1991 pågick i Kroatien: "Ett krig i Bosnien skulle inte stå mellan två eller tre etniska grupper, utan mellan familjer som själva var blandade, närmsta vänner, släktingar. Vem skulle vilja det?"

I april 1992 beslöt de bosnien-serbiska ledarna att inleda kriget och Selimović ger sin berättelse om livet i Sarajevo innan han till sist lyckas komma ut ur staden. Det är en gripande, sorglig och upprörande bok som fångar läsaren. Och det är bara att hoppas att Bosnien inte återigen ska dras in i krigets vansinne.

ULF B ANDERSSON

BELÄGRING. Sarajevobor köar för vatten 1992.

FOTO: MIKHAIL EVSTAFIEV/WIKIMEDIA

Aktivisten Nathalie Larsson

Nathalie Larsson, gick snabbt och plötsligt bort vid 24 års ålder, ett alltför tidigt slut på ett liv av mod och omtänksamhet.

Nathalie gick med i Amnesty år 2016 och var en väldigt aktiv medlem som prioriterade att det vi hade planerat faktiskt blev av. Ibland tog hon till och med saken i egna händer och blev färdig på egen hand. När hon började sin tid inom Amnesty var hon obekvämd med att tala engelska; trots det deltog hon på mötena i vår (engelskspråkiga) grupp med hjälp av tolkning från hennes vänner.

Utöver det engagerade sig Nathalie i Amnesty Student Council och på senare dagar blev hon en del av Amnestys valberedning, samtidigt som studierna i molekylärbiologi tog en väldigt stor del av hennes tid. Hon kände medlemmar överallt i Sverige och var en hängiven feminist.

Efter att noga vägt olika utbildningar bestämde sig Nathalie för att läsa molekylärbiologi. Det visade sig att noggrannheten inför ansökan var väldigt värdefull; Nathalie blev speciellt intresserad av hur proteiner fungerar. Vanan att vara noggrann i allt hon gjorde följde med under hela utbildningen trots många svårigheter. Nyligen fick hon börja hjälpa en doktorand på Stockholms universitet, SU.

Nathalie kompromissade aldrig när det gällde rättvisa. Följer vi hennes exempel förstår vi snabbt att vi måste sluta tycka att en persons värde kan mätas i hur "snygg" eller "klok" hen är. Vi bör i stället anstränga oss för att skapa, inte en "rättvisare," utan en *rättvis* värld.

Därför deltog Nathalie, trots att hon ogärna var med vid större tillställningar, orädd i flera demonstrationer både inom och utanför Amnesty. Hon föregick med gott exempel, helt enkelt för att inte leva på ett sätt som gick emot hennes principer.

Nathalie hade en förmåga att alltid se varje individ i grupperna hon kom i kontakt med, vilket gjorde henne väldigt omtyckt på de äldreboenden där hon jobbat under sitt liv. Nathalie såg alltid till att de som bodde där hade det bra och glömde inte vad var och en

FOTO: AMNESTY STUDENTS OF STOCKHOLM

gillade att ha på kvällsmackan, en liten detalj som betydde mycket. Ofta gick Nathalie emot strömmen, när flertalet kollegor nöjde sig med minsta tillåtna ansträngning och mycket mindre omtanke. Gruppen gick åt ett håll och Nathalie gick, med vissa andra, åt rätt håll.

Innan pandemin hade den ukrainska hbtqi+aktivisten *Vitalina Koval* våren 2019 en föreläsningsturné på svenska universitet. När det blev Stockholms tur hade vi även en middag på Amnestys kontor med en annan studentförening från SU. De hamnade vid ett bord som var lite avlägset från vårt och blev lite ensamma. Nathalie var då den första som reste sig upp och bjöd in dem i gemenskapen. Det räcker inte att bara prata, det är våra handlingar som räknas.

Världen blir nu en sorgligare plats med en röst mindre för jämställdhet och rättvisa. Det är upp till oss som är kvar att föra Nathalies arv vidare. Vi saknar dig väldigt mycket.

Dina vänner

LEENA-MAARETTA DIXON, ONERVA SIHVONEN
OCH ADRIAN LAACHIRI
samt alla du träffat inom Amnesty

SAGT & GJORT

"Symbolisk kritik"

Den republikanske kongressledamoten **Paul Gosar** försvarar varför han lagt ut en tecknad version av sig själv där han mördar den demokratiska kongressledamoten **Alexandra Ocasio-Cortez** och sedan attackerar president **Joe Biden**. Talmannen **Nancy Pelosi** (demokrat) tyckte inte att det går att ha ledamöter som skämtar om att mörda varandra och var nöjd med ett beslut där Gosar stängs av från två utskottsplatser.

"Raderar alla handlingar"

DN avslöjar den 13 november att EU-kommissionen infört ett system där alla handlingar raderas efter sex månader och tidningen noterar att det då blir mycket svårt att följa hur ett ärende har handlagts.

"Medvetet felstavat?"

Johan Croneman i DN tycker att SVT:s "Kvartsamtalet" är "helt renons på substans" och att något mer innehållslöst "får man nog leta efter". Och så undrar han över programmets namn, är det medvetet felstavat: "Något annat än kvartssamtal finns det så vitt jag vet inte".

"Två veckors förhör"

Harvey Milk var dykofficer i USA:s flotta under Koreakriget. Han tvingades dock lämna flottan efter två veckors förhör om sin sexuella läggning, berättar QX. Numera är Harvey Milk en gayikon. Det har gjorts både dokumentärfilmer och en spelfilm (med **Sean Penn** som Milk) som berättat om hans liv fram till han mördades 1978. Den 7 november sjösatte USA:s flotta ett fartyg döpt till "Harvey Milk" i närvaro av hans släkting **Stuart Milk**.

PROTEST. Amnesty i Frankrike genomförde denna protest vid överlämnandet till Kinas ambassad 8 oktober.

FOTO: BENJAMIN GIRETTE

"STÄNG LÄGREN"

AMNESTY Internationals petition, med krav på att kinesiska myndigheter ska frigge hundratusentals kvinnor och män som godtyckligt har spärrats in i läger i Xinjiang, fick stöd av 323 832 personer i 184 länder och territorier runt om i världen.

Nu har FN:s medlemsstater en skyldighet att skydda alla människors mänskliga rättigheter i Xinjiang och inleda en undersökning av misstänkta brott, sade **Agnès Callamard**, Amnesty Internationals generalsekreterare, när petitionen överlämnades i början av oktober.

Hon sade att varje namnunderskrift är en direkt uppmaning till Kina att omedelbart stoppa denna systematiska förföljelse: De vill visa sin upprördhet över bevis för brott mot mänskligheten och andra allvarliga människorättskränkningar som muslimer i Xinjiang utsätts för.

Amnesty genomförde aktioner utanför kinesiska ambassader i en rad städer runt om i värl-

den; London (Storbritannien), Dakar (Senegal), Helsingfors (Finland), Lima (Peru), Lissabon (Portugal), Madrid (Spanien), Paris (Frankrike), Haag (Nederländerna) och Washington (USA).

I juni 2021 presenterade Amnesty en rapport om hur uigurer, kazaker och andra muslimska grupper utsätts för en systematisk kampanj med fängslanden och tortyr som kan utgöra brott mot mänskligheten.

Amnesty anser att FN-organ och medlemsstater i FN inte har reagerat tillräckligt starkt och pekar på att FN:s råd för mänskliga rättigheter avslutade sin session i oktober utan att ha beslutat om någon formell aktion mot övergreppen i Xinjiang.

De kinesiska myndigheterna har visat en total ovilja att erkänna den verkliga situationen, skriver Amnesty. Inte heller har man velat genomföra opartiska och noggranna undersökningar.

Ulf B Andersson

FATTA PENNAN

VARJE ÅR UTFÄRDAR Amnesty International hundratals blyxtaktioner. Det kan handla om samvetsfångar som har fängslats, dödsdömda fångar där en avrättning är nära

förestående, flyktingar som vägras söka asyl eller hotad yttrandefrihet. Amnesty Press väljer ut tre fall i varje nummer.

Aktivisterna fängslade

TYSK-IRANSKA kvinnorrättsaktivisten **Nahid Taghavi** och brittisk-iranske arbetarrättsaktivisten **Mehran Raouf** fängslades i oktober 2020 och den 4 augusti 2021 dömdes de till tio år och åtta månaders fängelse av en revolutionsdomstol i Irans huvudstad Teheran. Rättegången hade stora brister och Amnesty anser att de bägge är samvetsfångar.

SKRIV TILL:

Head of judiciary,
Gholamhossein Mohseni Ejei
c/o Embassy of Iran to the European Union
Avenue Franklin Roosevelt No. 15
1050 Bruxelles
Belgien

Dear Mr Gholamhossein Mohseni Ejei, German-Iranian Nahid Taghavi, aged 67, and British-Iranian Mehran Raouf, aged 64, are serving unjust sentences in Tehran's Evin prison for peacefully exercising their rights to freedom of expression and association, including supporting workers' and women's rights. On 4 August 2021, Branch 26 of the Revolutionary Court of Tehran convicted them of "forming a group composed of more than two people with the purpose of disrupting national security" and sentenced them to 10 years and eight months in prison.

I ask you to immediately and unconditionally release Mehran Raouf and Nahid Taghavi as they are prisoners of conscience detained solely in connection with peacefully exercising their rights to freedom of expression and association. Pending their release, ensure they are provided adequate health care and given regular access to a lawyer of their choosing and family, and ensure that they are granted access to relevant consular assistance,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 11 januari 2022.

Visselblåsare åtalas

RAVO RAMASOMANANA, tidigare anställd på hälsovårdsdepartementet i Madagaskar, hotas av fem års fängelse för att "hota allmän ordning och säkerhet" och uppvigling. Han är en visselblåsare som har larmat om korruption och förskingring hos sin tidigare arbetsgivare.

SKRIV TILL:

Ministre de la Justice
Herilaza Imbiki
43 Rue Joel Rakotomolala
Faravohitra - Antananarivo
Madagaskar
E-post: spminjus@yahoo.fr
doleancesminjus@gmail.com

Monsieur le Ministre,
Je vous écris pour porter à votre attention le cas du lanceur d'alerte Ravo Ramasomanana, ancien agent du ministère de la Santé publique. Ravo Ramasomanana risque la prison uniquement pour avoir exercé son droit à la liberté d'expression, car il a dénoncé des irrégularités financières présumées, dont il aurait été témoin quand il travaillait au ministère de la Santé publique.

Le 15 avril 2021, Ravo Ramasomanana a publié une vidéo qui a ensuite été largement relayée sur les réseaux sociaux. Il y révélait des agissements illégaux présumés au sein du ministère de la Santé publique - appels d'offres truqués, emplois fictifs, contrats de gré à gré non autorisés par la législation, faux, usage de faux lors de l'attribution de marchés publics et détournement de 44 milliards d'ariary.

Je vous prie instamment de respecter le droit à la liberté d'expression de Ravo Ramasomanana et le droit à l'information du peuple malgache, en veillant à ce que les autorités de poursuite abandonnent immédiatement toutes les charges retenues contre lui. Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, l'expression de ma haute considération.

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 11 januari 2022.

Vägras medicinsk vård

MARFA RABKOVA är koordinator för det belarusiska Människorättscentret Vjasnas volontärtjänst. Den 17 september 2020 häktades hon och anklagas bland annat för "utbildning eller annan förberedelse av personer för deltagande i upplöpp eller finansiering av sådana aktiviteter" och hotas av upp till tolv års fängelse. I häktet har Marfa Rabkovas hälsa försämrats och fängelsemyndigheterna har vägrat henne hjälp.

SKRIV TILL:

Prosecutor General of the Republic of Belarus
Andrei Shved
Internatsiyanalnaya str. 22
220030 Minsk
Belarus
E-post: info@prokuratura.gov.by

Dear Prosecutor General,
I am deeply worried about the medical condition of Marfa Rabkova, a woman human rights defender and coordinator of the Volunteer Service of the Human Rights Center "Viasna", who since 17 September 2020 has been held in pretrial detention.

She has multiple health problems and has been denied medical care for months. Marfa Rabkova, who faces up to 12 years in jail if convicted, is being targeted for her legitimate activities as a human rights defender.

I urge you to take all the necessary steps to ensure that:

- Marfa Rabkova is released immediately and all charges against her are dropped;
 - Pending her release, she is urgently provided with adequate medical care.
- Yours sincerely,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 11 januari 2022.

Ovanstående vädjandebrev med sammanfattning på svenska finns på [amnestypress.se](https://www.amnestypress.se) (längst upp i högra hörnet).

TILLBAKABLICKEN

60-ÅRSMINNE. Många människor samlades vid Saint Michel-bron i Paris den 17 oktober för att minnas offren för massakern i Paris 1961.
FOTO: LOUISE MERESSE/SIPA/SHUTTERSTOCK/TT

EN MASSAKER SOM INTE LÄNGRE ÄR GLÖMD

DEN 17 OKTOBER hade det gått 60 år sedan massakern i Paris 1961. Hur många som dödades den kvällen och natten är fortfarande inte klarlagt. Den officiella siffran är 40 döda men vissa historiker tror att det kan handla om upp till 200–300 döda. Länge förnekades att fransk polis under ledning av **Maurice Papon**, polischef i Paris, med berättat mord mördade algerier, där en del offren slängdes i floden Seine för att drunkna. Händelserna rapporterades nästan inte alls i media vid den tiden och först 1998 erkände franska regeringen att massakern hade ägt rum.

På 60-årsdagen av massakern sade Frankrikes president **Emmanuel Macron** att "oförlåtliga brott" hade begåtts av Paris-polisen den 17 oktober 1961. Han blev den förste franske presidenten som närvarade vid en minnesceremoni för massakerns offer. Macron fick dock kritik för att ingen officiell ursäkt framfördes.

Massakern ägde rum när Algerietkriget fortfarande pågick innan fred slöts och Frankrike lämnade Algeriet 1962. Den algeriska självständighetsrörelsen FLN hade sommaren 1961 inlett en serie bombattacker mot franska polisstationer i Paris och elva poliser hade dödats. Polisen svarade med en repression som drabbade hela den alge-

riska befolkningen i Paris, som beräknas ha uppgått till omkring 150 000 personer. Utegångsförbud infördes mellan kl 20.30 och 05.30 för "franska muslimer från Algeriet". I protest mot detta utlyste FLN:s franska gren en fredlig protestmarsch som samlade över 30 000 deltagare. Polisen öppnade eld mot demonstrationen och jagade sedan skoningslöst algerier. Minst 11 000 nordafrikaner greps av polisen under kvällen och utsattes för brutalt våld i provisoriska förvar där många skadades svårt och en del dog.

Chef för polisen i Paris 1961 var Maurice Papon. Han hade en lång poliskarriär bakom sig och fick den franska hederslegionen av president Charles de Gaulle 1961. Papon tvingades avgå 1967 då han misstänktes för inblandning i bortförandet 1965 av den marockanske vänsterpolitikern **Mehdi Ben Barka**. Papon blev istället politiker i gaullistpartiet men 1981 avslöjade en fransk tidning att Papon som polischef i Bordeaux under andra världskriget hade skrivit under order om att deportera 1 690 judar som via lägret Drancy skickades till Auschwitz.

Till sist ställdes Maurice Papon inför rätta 1998 och dömdes till tio års fängelse för brott mot mänskligheten.

ULF B ANDERSSON

Hej medlem

TACK FÖR 2021 - MEN ÄN ÄR ÅRET INTE SLUT...

Snart rundar vi av ännu ett händelserikt år. Vid den här tiden på året pågår Amnestys stora kampanj Skriv för Frihet för fullt. I år kampanjar vi för fem personer vars rättigheter kränkts. Förra året agerade vi för sex fall under kampanjperioden och samlade in nästan 56 000 underskrifter och tusentals gåvor! I tre av de sex fallen har individerna blivit frikända/friade eller frigivna när deras fall har uppmärksammats inom ramen för den här kampanjen. Tillsammans kan vi verkligen göra skillnad - nu ser vi till att agera och visa solidaritet för individerna i årets Skriv för Frihet!

VÄRLDENS KANSKE STÖRSTA MÄNNISKORÄTTSKAMPANJ ÄR HÄR IGEN - SKRIV FÖR FRIHET.

Ni vet den där bilden med ett flyende fiskstim som vänder och organiserar sig, det är Skriv för Frihet - världens kanske största människorättskampanj - för mig.

Tiotusentals människor kommer samman och agerar för positiv förändring för några specifika personer vars rättigheter kränkts. Vi är det organiserade fiskstimmet, som sträcker sig över alla kontinenter, och består av alla åldrar, religioner, könstillhörighet, bakgrunder.

De personer vi agerar för har också att göra med lokal organisering. Runt om i världen trycktestas demokratin: de demokratiska institutionerna kritiseras, undergrävs, stängs ned. Och därmed minskar utrymmet inom det politiska systemet för debatt, motstånd och meningsskiljaktigheter. Det är ena sidan av myntet. Den andra sidan är att där de formella systemen inte räcker ser vi hur människor - inte minst unga, lokalsamhällen som trycks ut i marginalerna, grupper som diskrimineras - kommer samman i massdemonstrationer för att försöka forma om sina samhällen: de är också bilden av det organiserade fiskstimmet.

Människorättsförsvarare och de som står upp för sina och andras rättigheter går tuffa tider till mötes. Men också de som bara råkar vara på fel plats vid fel tillfälle - just när myndigheterna med våld slår till för att skingra en fredlig demonstration.

Fängslanden, hot om åtal, smutskastningskampanjer är grepp för att tysta dem som törs ge uttryck för kritik och för en annan vision - i Guatemala, Thailand, Nigeria, Belarus och på Västbanken.

BRITTIS EDMAN
GRUPPCHEF POLICY & PRESS
Amnesty International, Sverige

Att vi i omvärlden agerar och reagerar gör det mer besvärligt och kostsamt för regeringar att förtrycka. Det skänker legitimitet till de enskilda personernas kamp och kan skänka en känsla av att inte vara ensam i sin cell. Nu organiserar vi oss!

BINTA HAR VÄRVAT 400 MEDLEMMAR TILL AMNESTY SVERIGE!

1. Beskriv ditt yrke som telefonkommunikatör på Amnesty?

Mitt jobb som telefonkommunikatör går främst ut på att uppmärksamma vårt arbete för mänskliga rättigheter. Jag får då ringa runt till olika personer i Sverige och uppmuntra dem till att vara med i vår kamp för mänskliga rättigheter.

2. Vad tycker du är roligast med att värva nya medlemmar?

Det varierar. Det kan vara när jag kommer till en ny person som inte har kännedom om Amnesty International eller kanske inte vet hur vi manövrerar vårt arbete. Det är då jag får möjligheten att berätta en hel del om vårt arbete och alla våra milstolpar. Jag tycker även om när jag får en person som till en början är ointresserad men i slutet av samtalet förstår innebörden av att vara med i Amnesty och slutligen blir medlem, det är nog de bästa samtalen.

3. Vilka ämnen tycker du mest om att prata om/ vad engagerar dig?

Det är en väldigt svår fråga, då alla människorättsfrågor intresserar mig. Speciellt när vi kan ha individuella fall inom olika områden, då kan det vara svårt att se dem som olika områden. I grund och botten handlar alla fall om mänskliga rättigheter, vilket är det jag brinner för.

4. Har du någonting du vill säga till alla som har blivit medlemmar när du har ringt?

Det vi på Amnesty har åstadkommit hade aldrig gått utan er, varenda seger, milstolpe etc. Det är ni. Eran röst väger tungt och stärker oss! Tack.

VAD ÄR TELEPHONE FUNDRAISING?

Vi på Amnesty International behöver din röst och ditt ekonomiska stöd för att skapa hopp, stoppa kränkningar och förändra strukturer. På vår Telephone Fundraising-avdelning ringer vi till befintliga och nya medlemmar. I våra samtal berättar vi om vårt arbete, hur vår organisation fungerar och hur man kan bidra och bli medlem. Att både skapa och behålla denna kontakt med våra medlemmar är otroligt värdefullt för oss. Kanske har vi ringt dig och du blivit medlem hos oss via telefon?

SÅ HÄR KAN DU ENGAGERA DIG ELLER STÖDJA AMNESTY

Du kan skriva under någon av våra aktioner på amnesty.se/agerahub. Du kan bidra med pengar som finansierar våra utredningar, vårt påverkansarbete och vårt arbete med Amnestysfonden. Du kan dela de rapporter, upprop och namninsamlingar som vi lägger upp på sociala medier. Du kan engagera dig i en grupp och jobba mer fokuserat med en fråga. Du kan agera på egen hand. Varje insats gör skillnad. Därför är du viktig för Amnestys arbete för mänskliga rättigheter. Tack!

BLI MÅNADSGIVARE VIA AUTOGIRO PÅ AMNESTY.SE

Genom att ge via autogiro räcker din gåva längre och får en långsiktig effekt, så att ännu mer kan gå till ändamålet. Du väljer belopp och kan ändra eller avsluta när du vill.

AMNESTY ALERT

Amnesty Alert är ett kostnadsfritt sms-nätverk för att hindra akuta människorättskränkningar. Som medlem i nätverket får du ett sms om en akut händelse och genom att svara JA ställer du dig bakom vårt krav. Att svara kostar inte mer än ett vanligt sms, och du skriver såklart bara under de kampanjer du vill. Gå med här amnesty.se/alert

BLI AKTIV

Oavsett hur du väljer att engagera dig gör din insats vårt arbete för mänskliga rättigheter starkare. Engagera dig lokalt tillsammans med andra aktivister eller anpassa ditt engagemang efter dina förutsättningar. Läs mer på amnesty.se/bliaktiv

STÖD AMNESTYS ARBETE MED EN GÅVA

Du kan alltid stödja Amnestys arbete via Swish 900 07 20 eller på amnesty.se samt plusgiro 900072-0 och bankgiro 900-0720

Vill du veta mer om att testamentera till Amnesty?

Kontakta oss på testamenten@amnesty.se

HANDLA I AMNESTYBUTIKEN

Köp hållbart producerade produkter till dig själv eller att ge bort på [butik.amnesty.se!](https://butik.amnesty.se)

MR
DAGARNA

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETSDAGARNA

GÖTEBORG | SVENSKA MÄSSAN | 6-7 DECEMBER 2021

TEMA: DEMOKRATI + MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER = SANT!

Emma Frans

Författare och doktor i medicinsk epidemiologi

Nicolas Lunabba

Verksamhetsansvarig Helamalmö

Mona Nechma

LSU Sveriges ungdomsorganisationer

Anders Kompass

Ordförande för Individuell Människohjälp (IM)

Melody Farshin

Komiker och författare

Som medlem i Amnesty får du 10% rabatt på biljettpriset när du uppger kampanjkoden **AMNESTY** vid bokning.

www.mrdagarna.se

AMNESTY FILM

PRESENTERAR

PROTESTER OCH
YTTRANDEFRIHET

AMNESTY FILM - NY MÖTESPLATS FÖR DIG SOM
TYCKER OM FILM OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

GÅ MED I AMNESTYS FILMKLUBB OCH SE UTVALDA FILMER OM YTTRANDEFRIHET.
TA DEL AV ETT SPÄNNANDE SAMTALSUNDERLAG SOM DU KAN DISKUTERA MED VÄNNER!

Draken
Film

**VÄGRA
VILA
I FRID**

Ta kampen mot förtryckare och orättvisor även efter din död. Skriv in Amnesty International i ditt testamente så hjälper vi dig att fortsätta kämpa för mänskliga rättigheter så länge det behövs.

Läs mer om hur du kan inkludera Amnesty i ditt testamente på [amnesty.se/testamente](https://www.amnesty.se/testamente)

90 SVENSK INSÄMLINGS KONTROLL

AMNESTY INTERNATIONAL

SKICKA EN HÄLSNING TILL NÅGON SOM VERKLIGEN BEHÖVER DEN

Vi på Amnesty kämpar för och med människor mitt i sin kamp för rättvisa. För dessa personer gör ditt stöd och dina ord stor skillnad! Vi får återkommande veta från de individer vi skickat hälsningar till att våra ord ger hopp och styrka innanför fängelsets murar.

Skicka gärna ett vykort eller ett brev till Bernardo och Rung, två frihetsberövade aktivister och skriv några uppmuntrande men opolitiska solidaritetshälsningar.

BERNARDO CAAL XÓL

Bernardo är en lärare och aktivist i Guatemala som i årtal har kämpat för miljön och för överlevnaden för hans urfolk, maya q'eqchi's.. Bernardo har gjort allt i sin makt för att på fredligt vis skydda sitt folks mark och naturresurser från plundring och förlust av den biologiska mångfalden. När floden som maya q'eqchi'-folket är beroende av hotades av bygget av två vattenkraftverk protesterade Bernardo tillsammans med sitt folk. År 2018 gav en domare Bernardo sin fällande dom, utan bevis: över sju års fängelse.

Skriv till Bernardo och påminn honom om att han har vårt stöd. Det vore mycket uppskattat om meddelandet var på Bernardos eget språk q'eqchi': Frihet för Bernardo / Naqab'atz laa elik Bernardo Var stark / Kawaq aawib' Ge inte upp / Mat kub'e kawaq aawib'

Läs mer om Bernardo och agera för hans frihet på [amnesty.se/skrivforfrihet](https://www.amnesty.se/skrivforfrihet)

Amnesty International Regional Office
Calle Luz Saviñon 519
Colonia del Valle,
Benito Juarez 03100
Ciudad de México

PANUSAYA "RUNG" SITHIJIRAWATTANAKUL

En gång var Panusaya "Rung" Sithijirawattanakul en blyg och tystlåten tonåring. Idag har hon en ledande roll i Thailands demokrati-rörelse. Rung har blivit en högljudd förespråkare för jämlikhet och yttrandefrihet.

I mars 2021 frihetsberövades hon av thailändska myndigheter i 60 dagar misstänkt för majestätsbrott. Hon hungerstrejkade i 38 dagar tills hon slutligen frigavs mot borgen, men nyligen drogs borgen tillbaka och hon greps på nytt. Nu sitter hon häktad i väntan på sin rättegång. Idag står Rung åtalad för 25 brott. Om hon döms riskerar hon livstids fängelse.

"Rung" betyder regnbåge på thailändska - ha därför gärna med den symbolen i era meddelanden och bilder till Rung! Hon spelar även fiol på fritiden och tycker också om katter väldigt mycket.

Amnesty Thailand Regional Office
M.Thai Tower, All Seasons Place,
87 Wireless Road, Lumpini, Phatumwan,
Bangkok, THAILAND 10330

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER ETT HELT ÅR!

PRENUMERERA PÅ AMNESTY PRESS.

Ja, jag vill prenumerera på Amnesty Press. Fyra nr per år kostar 200 kr. Skicka mig ett inbetalningskort.

Ja, jag vill bli medlem. För 240 kronor om året ingår Amnesty Press i ditt medlemskap.

FÖR- OCH EFTERNAMN:

ADRESS:

POSTNUMMER OCH ORT:

TELEFONNUMMER:

Beställ via e-post: distributionen@amnesty.se eller skicka in kupongen i ett kuvert till Amnesty International, svarspost 110 610 800, Box 4719, 116 92 Stockholm

Amnesty Press
@amnestypress

Startsida
Inlägg
Foton
Om
Community

**DU FÖLJER VÄL AMNESTY PRESS
PÅ FACEBOOK?**

VILL DU LEDA AMNESTY IN I FRAMTIDEN?

Förtroendeuppdragen
tillsätts på Amnesty
Sveriges digitala
årsmöte i maj 2022

Nomineringsstopp:
29 januari

Som förtroendevald inom Amnesty Sverige arbetar du på medlemmarnas förtroende för att leda och utveckla världens största människorättsorganisation.

Vi arbetar för jämlikhet och antirasism och för att vara den förändring vi vill se i samhället. För att lyckas med detta behöver vi bredda våra gemensamma erfarenheter. Inför 2022 efterfrågas särskilt egen erfarenhet utifrån diskrimineringsgrunderna. Vi söker personer med olika typer av bakgrunder och därför är tidigare erfarenheter av förtroendeuppdrag inte ett krav.

Vi söker personer med kompetens inom bland annat ledarskap, ekonomistyrning, jämlikhet och intersektionalitet, mänskliga rättigheter och internationell samt humanitär rätt, säkerhets- och riskanalys.

Granskningskommittén

Granskningskommitténs uppdrag är att granska sektionens arbete, förvaltning och beslut vilket kräver god förmåga att utvärdera mål och resultat utifrån ett helhetsperspektiv.

VI SÖKER KANDIDATER TILL:

Sektionsstyrelsen

Sektionsstyrelsen arbetar strategiskt och leder organisationen mellan årsmötena. Styrelsen säkerställer att den interna kontrollen är god och att verksamheten genomförs i enlighet med organisationens vision, åtagande och grundläggande värderingar.

Vi söker personer med kompetens inom bland annat ekonomistyrning, jämlikhet och intersektionalitet, mänskliga rättigheter, fundraising, Amnestys organisation och den internationella rörelsen.

Amnestyfondens styrelse

Amnestyfonden ger bistånd till människorättsförsvarare och stöd till bland annat organisationer som dokumenterar kränkningar av mänskliga rättigheter. Amnestyfondens styrelse ansvarar för fondens ekonomi och att verksamheten genomförs i enlighet med fondens stadgar och andra styrande dokument.

Vi söker personer med kompetens inom bland annat granskning och utvärdering av verksamheter, jämlikhet och intersektionalitet, ekonomistyrning, Amnestys organisation, särskilt de internationella demokratiska processerna.

Beredningskommittén

Beredningskommittén arbetar med att ta emot förslag från medlemmar och stötta medlemmar i att formulera motioner till årsmötet.

Vi söker personer med kompetens inom områden som motionsberedning, kommunikation och pedagogik, Amnestyrörelsen och dess beslutsvägar, jämlikhet och intersektionalitet.

Vill du veta mer eller ansöka? Besök amnesty.se/kandidat eller kontakta valberedningen@amnesty.se

Kan en Postkodlott bidra till ett öppnare och friare samhälle?

Det kanske låter konstigt, men på sätt och vis kan en lott faktiskt bidra till ett öppnare och friare samhälle. Eftersom hela överskottet från Postkodlotteriets försäljning går till 58 viktiga organisationer, bland andra Amnesty International som kämpar för att stärka de mänskliga rättigheterna. Tack vare alla som har eller har haft en Postkodlott har Amnesty hittills fått ta emot 202 miljoner kronor.

Det är det allra bästa med Postkodlotteriet.

Men det finns en sak till som är väldigt bra, och det är att du kan vinna tillsammans med dina grannar, samtidigt som du bidrar.

Visste du att nästan en miljon människor i Sverige är med i Postkodlotteriet? Det är fantastiskt, vilken kraft! Nästan en miljon människor som delar drömmen om att vinna stort – och drömmen om en bättre värld.

Rickard Sjöberg är programledare
och vinstudelare i Postkodlotteriet.

Köp lott eller läs mer på postkodlotteriet.se

Åldersgräns 18 år. Gå in på stodlinjen.se om du eller en anhörig spelar för mycket. Mer info på postkodlotteriet.se

VARSA GOD! 12 PRESENTTIPS TILL DEN SOM REDAN HAR ALLT.

☐ Sätta stopp för förtrycket i Afghanistan	☐ Avsluta skövlingen av Amazonas
☐ Stänga ner omskolningslägren i Xinjiang	☐ Försvara aborträtten i USA
☐ Stötta Kollektiv Sorg och stoppa gatuvåldet i Sverige	☐ Försvara migrantarbetares rättigheter i Qatar
☐ Dawit Isaak blir frisläppt	☐ Se Sverige ta större ansvar i klimatfrågan
☐ Stoppa det könsbaserade våldet i Tigray	☐ Stoppa diskriminering och våld på grund av sexuell läggning och könsidentitet
☐ Skapa säkrare flyktvägar	☐ Se strängare straff för mäns våld mot kvinnor

För varje kränkning av mänskliga rättigheter finns en motrörelse som står upp mot förtrycket. Bli en del av rörelsen och förändra världen.

GÅ IN PÅ WWW.AMNESTY.SE/GÅVOKORT2021

KÖP ÅRETS GÅVOKORT FRÅN AMNESTY I PRESENT

Nu är du också med i kampen för människors lika värde. Tillsammans kämpar vi för att mänskliga rättigheter ska gälla alla, nu och i framtiden.

WWW.AMNESTY.SE/GÅVOKORT2021

20% RABATT

I AMNESTYBUTIKEN

Just nu får du som medlem 20% på ett helt köp.
Ange koden medlem20 i kassan.
Gäller till och med 2021-12-31.

- ✓ Hållbart producerade produkter
- ✓ Bidrar till Amnestys arbete för mänskliga rättigheter
- ✓ Perfekta att ge bort
- ✓ Visar att du tar ställning

Köp presenter till dig själv eller att ge bort på [butik.amnesty.se!](https://butik.amnesty.se)

AMNESTY
INTERNATIONAL

HANDLA PÅ [BUTIK.AMNESTY.SE](https://butik.amnesty.se)

“DET HÄR KAN VÄL ÄNDÅ INTE VARA EN MEDLEM?”

Under det senaste året har styrelsen fått ta emot några epost-meddelanden från personer som inte uppskattat några av de åtgärder vi som styrelse har vidtagit, eller varit kritiska till något som skribenten uppfattar har hänt i organisationen. Utan att gå in på detaljer kan vi konstatera att i princip alla dessa mail på ett eller annat sätt har att göra med jämlikhetsarbetet. De första gångerna som vi i styrelsen fick epost-meddelanden av det här slaget, så blev ofta den första reaktionen att detta väl ändå inte kunde röra sig om medlemmar? Varför skulle personer som betar sig uppenbart rasistiskt eller ifrågasätter ett internt arbete för allas lika rätt vilja vara medlemmar i Amnesty?

Den reaktionen säger mycket om vår självbild i organisationen, en självbild som såklart också har bidragit till att vi fått en del problem som är kopplade till bristen på jämlikhetsarbete - som till exempel att personal på kansliet har uppgett att de inte känt sig respekterade och jämlikt behandlade och att de kopplar detta till rasistiska strukturer.

Även om vi inte kan veta säkert att de personer som uppger sig vara medlemmar också är det, måste vi konstatera att det inte är uteslutet att det är möjligt att vara medlem i Amnesty och ändå uttrycka sig rasistiskt, eller att vara medlem och sakna förståelse för varför det interna arbetet för likabehandling är helt centralt för Amnesty som organisation.

Även om vi känner oss säkra på att de allra flesta av våra medlemmar uppskattar arbetet tror vi att det är nödvändigt att styrelsen på olika sätt visar på vikten av att arbetet fortsätter. Den kommande tiden kommer vi därför att försöka på olika sätt förtydliga styrelsens synsätt i dessa frågor och arbeta för att alla

medlemmar ska känna ett ägandeskap och engagemang i frågorna.

Jämlikhetsfrågan är en förtroendefråga för oss. Vi fortsätter vårt arbete mot olika typer av diskriminering och människorättskränkningar, men den kampen måste även göras inom organisationen. Vi blir starkare, bättre och effektivare i vårt människorättsarbete när alla känner att de kan ta plats och höras på alla nivåer av organisationen. Vi kan inte arbeta för ett mer jämlikt samhälle, utan att själva reflektera över vår interna organisation.

Under 2019 beslutade styrelsen om en jämlikhetsstrategi som ska implementeras 2019-2027. I samband med detta har vi ett jämlikhetsråd bestående av aktivister som också arbetar med olika frågor kopplade till jämlikhetsstrategin internt. Vi samlar jämlikhetsdata och annat och har även gjort en kartläggning över vår homogena konstitution för att försöka få inblick i hur vi kan förbättras. Bland annat görs nu kompetenshöjande workshops internt på sekretariatet för att motverka att medarbetare ska känna sig diskriminerade eller utstötta.

Styrelsen kommer att fortsätta arbeta utefter jämlikhetsstrategin, i kombination med andra insatser, för att bli en mer jämlik och inkluderande organisation där alla medlemmar känner sig välkomna. Vi hoppas även att hela organisationen inklusive medlemmar känner ett ansvar för att göra Amnesty till en välkomnande plats för alla.

SEKTIONSSTYRELSEN

POSTTIDNING B

Avsändare:
Amnesty International
Box 4719
116 92 Stockholm

Begränsad eftersändning.
Vid definitiv eftersändning återsänds
försändelsen med den nya adressen
på baksidan (ej adressidan):

ANNONS

PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA!

**STÅ UPP FÖR RÄTTEN
ATT FREDLIGT PROTESTERA!**

Vi är mitt i en dramatisk tid, en protest-era, när hundratusentals engagerar sig i protester för rättvisa och för sin framtid världen över. Men friheten att fredligt demonstrera och uttrycka sin åsikt är hotad på många håll!

Med världens största kampanj för mänskliga rättigheter, *Skriv för frihet*, vill vi på Amnesty stå upp för rätten att fredligt protestera tillsammans med dig. Skriv för frihet - skriv för rätten att fredligt protestera!

www.amnesty.se/skrivförfrihet

AMNESTY INTERNATIONAL

PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA! PROTESTERA!